

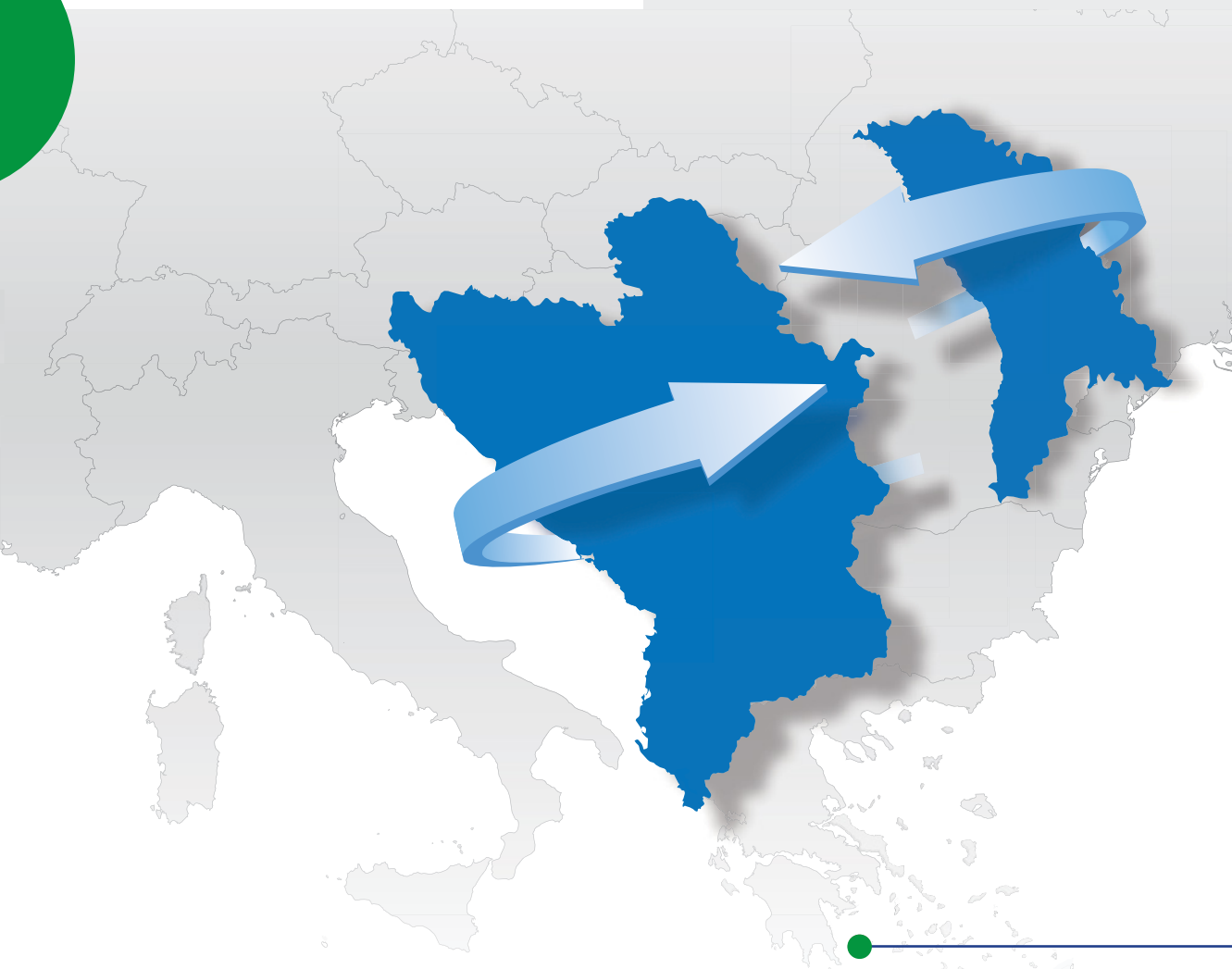
Co-funded by
the European Union

german
cooperation
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Smernice za građevinske proizvode

Smernice za implementaciju Uredbe EU o
građevinskim proizvodima (2011/305/EU)

Implemented by

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

SADRŽAJ

Akronimi i skraćenice	6
1. USAGLAŠENOST GRAĐEVINSKIH PROIZVODA NA EVROPSKOM TRŽIŠTU (METOD U PET KORAKA)	7
1.1 Opšte informacije	7
1.2 Osnovni zahtevi za performanse građevinskih proizvoda	9
1.3 Postupak ocenjivanja usaglašenosti u skladu sa CPR-om	11
1.3.1 1.korak: Utvrditi koji harmonizovani standard se primenjuje	12
1.3.2 2. korak: Pregled osnovnih karakteristika	12
1.3.3 3. korak: Inicijalno testiranje tipa i kontrola fabričke proizvodnje	13
1.3.4 4. korak: Deklaracija o performansama (DOP)	13
1.3.5 5. korak: CE znak	14
1.4 Sistemi ocenjivanja i verifikacije stalnosti performansi (AVCP)	14
1.4.1 Tela koji učestvuju u ocenjivanju i verifikaciji stalnosti performansi	16
1.5 Harmonizovani standardi	
2. ULOGA STANDARDA U PROJEKTOVANJU GRAĐEVINSKIH PROIZVODA	17
2.1 Opšte informacije	18
2.1 Struktura standarda (hEN)	18
3. OCENA USAGLAŠENOSTI U OKVIRU CPR-A	18
3.1 Opšte informacije	20
3.2 Postupak internog ocenjivanja usaglašenosti	20
4. Inicijalno testiranje tipa (ITT)	21
4.1 Oprema za testiranje za ocenjivanje usaglašenosti	22
5. Kontrola fabričke proizvodnje	22
5.1 Opšte informacije	24
5.2 Priručnik za kontrolu fabričke proizvodnje	24
5.2.1 Opšte informacije	24
5.2.2 Oprema za testiranje i merenje	25
5.2.3 Oprema za proizvodnju	25
5.2.4 Sirovine	25
5.2.5 Proces proizvodnje	25
5.2.6 Testiranje gotovih proizvoda	26
5.2.7 Označavanje i kontrola zaliha proizvoda	26
5.2.8 Proizvodi koji nisu usaglašeni	26
5.3 Pojednostavljene procedure za mikro preduzeća	26
5.3.1 Korišćenje odgovarajuće tehničke dokumentacije – član 36	26
5.3.2 Korišćenje pojednostavljenih procedura za mikro preduzeća - član 37	27
5.3.3 Drugi pojednostavljeni postupci - član 38	28

6. DEKLARACIJA O PERFORMANSAMA I CE ZNAK	28
6.1 CE deklaracija o performansama	28
6.2 CE znak za građevinske proizvode	30
7. POSTUPAK OCENJIVANJA USAGLAŠENOSTI ZA NEHARMONIZOVANE PROIZVODE	31
7.1 Činjenice o ETA proceduri (ruti)	32
7.2 Postupak izdavanja Evropske tehničke ocene	33
7.3 Zahtevi za tela za tehničku ocenu (TAB-ove)	36
8. PRISTUPANJE UNUTRAŠNJEM TRŽIŠTU EVROPSKE UNIJE	37
8.1 Slobodno kretanje robe	37
8.2 Uzajamno priznavanje	38
8.3 Kontakt tačke za građevinske proizvode - član 10	38
8.4 Smernice za primenu Uredbe (EU) 2019/515	38
9. TRŽIŠNI NADZOR I OPASNI PROIZVODI	39
9.1 Brza razmena informacija o opasnim proizvodima (Safety Gate, nekadašnja RAPEX baza podataka)	40
9.1.1. Projekat SEED+	40
10. DODATNE SMERNICE ZA KORIŠĆENJE NOVOG CPR-A	41
11. BIBLIOGRAFIJA	42

MOLIMO PROČITAJTE SLEDEĆA ODRICANJA OD ODGOVORNOSTI

Odricanje od odgovornosti:

- 01.** Ovaj dokument predstavlja smernice namenjene privrednim subjektima koji bi trebalo da se pridržavaju lokalnih propisa u članicama koje primenjuju CPR (2011/305/EU) i svim proizvođačima u okviru CEFTA-e¹ koji izvoze svoje građevinske proizvode na tržište Evropske Unije. Pravno obavezujuća dokumenta su, pored CPR-a, dva delegirana akta, Delegirana regulativa EU br. 568/2014 o oceni i verifikaciji stalnosti performansi građevinskih proizvoda i Delegirana regulativa EU, 574/2014 o modelu koji treba da se koristi za izradu deklaracije o performansama za građevinske proizvode i kada je to primenljivo, druga prateća dokumenta izdata od strane zakonodavaca i regulatora relevantnih članica.
- 02.** Standardi i pravni dokumenti navedeni u tekstu odnose se na verziju koja je na snazi na datum objave ovih smernica. Međutim, prilikom korišćenja pravnih dokumenata i standarda, verzija koja je na snazi treba da bude verifikovana i shodno tome korišćena.
- 03.** Ovaj dokument koji predstavlja smernice za označavanje građevinskih proizvoda CE oznakom ne uključuje specifične situacije nastale zbog različitog nivoa implementacije evropskih zakonskih akata u CEFTA članicama.
- 04.** U smernicama se koristi reč „mora” kada se opisuju zahtevi koji proističu iz pravnih dokumenata i „trebalo bi” kada se opisuju mogući načini ispunjavanja zahteva.
- 05.** Ove smernice su pripremljene radi boljeg razumevanja primene propisa o građevinskim proizvodima među privrednim subjektima, ali i drugim zainteresovanim stranama infrastrukture kvaliteta (QI-ja). Poglavlja 1 do 6 i 10 namenjena su proizvođačima, dok su poglavlja 7 i 8 namenjena telima za ocenjivanje usaglašenosti (TOU) koja rade u sektoru građevinskih proizvoda.

Akronimi i skraćenice

Akronim/ skraćenica

Objašnjenje

CAB, TOU

Telo za ocenjivanje usaglašenosti

CEFTA

Centralnoevropski sporazum o slobodnoj trgovini

CEN

Evropska komisija za standardizaciju

CENELEC

Evropska komisija za elektrotehničku standardizaciju

CNB

Koordinacija imenovanih tela

CPR

Uredba o građevinskim proizvodima

EA

Evropska saradnja za akreditaciju

EU (EC)

Evropska unija (Evropska zajednica)

FPC

Kontrola fabričke proizvodnje

hEN

Harmonizovani evropski standard

ICSMS

Informaciono-komunikacioni sistem za nadzor tržišta

IMS

Integrisani sistem proizvodnje

MD

Direktiva o mašinama

NAB

Nacionalno akreditaciono telo

NANDO

Baza EU o imenovanim telima

NB

Imenovano telo

NLF

Novi zakonodavni okvir

PL

Nivo performansi

QI

Infrastruktura kvaliteta

RAPEX

Sistem EU za brzo upozoravanje na opasne potrošačke proizvode

SAFETY GATE

Novi sistem za brzo upozorenje (ranije RAPEX)

SEED+

Baza podataka o nebezbednim i neusaglašenim proizvodima na CEFTA tržištu

TCF

Tehničko-građevinski fajl

TFEU

Sporazum o funkcionisanju Evropske unije

ITT

Inicijalno testiranje tipa

1. USAGLAŠENOST GRAĐEVINSKIH PROIZVODA NA EVROPSKOM TRŽIŠTU (METOD U PET KORAKA)

1.1 Opšte informacije

Uredba o građevinskim proizvodima – CPR (2011/305/EU) propisuje harmonizovana pravila za plasiranje na tržište građevinskih proizvoda u EU. Izmenjena je sa 20 delegiranih akata i jednom sprovedbenom uredbom. Za proizvođače je, između ostalog, najvažnije sledeće:

- Delegirana uredba 568/2014/EU o oceni i verifikaciji stalnosti performansi građevinskih proizvoda – AVCP, i
- Delegirana uredba (574/2014/EU) o modelu koji treba da se koristi za izradu deklaracije o performansama za građevinske proizvode.
- Uredba Evropske komisije (EU) br. 1062/2013 o formatu za evropske tehničke ocene.

Uredba obezbeđuje zajednički tehnički jezik za ocenjivanje performansi građevinskih proizvoda. Omogućava da pouzdane informacije budu dostupne profesionalcima, državnim organima i potrošačima, tako da mogu da uporede performanse proizvoda različitih proizvođača u različitim zemljama.

Ova Uredba propisuje uslove za plasiranje ili stavljanje na raspolaganje na tržištu građevinskih proizvoda tako što utvrđuje harmonizovana pravila o tome kako se izražavaju performanse građevinskih

proizvoda u odnosu na njihove osnovne karakteristike i kako se koriste CE oznake na tim proizvodima na internom tržištu EU.

Delegirani akti se fokusiraju na specifične kategorije proizvoda i na to kako treba oceniti njihove performanse:

- reakcija na požar (npr. proizvoda od drveta, lepljenog lameliranog drveta, spoljašnjih maltera),
- klase performansi (za specifične aspekte nekih proizvoda, kao što je propustljivost vazduha za krovne elemente ili otpornost na vetar za spoljašnje roletne),
- sistemi za ocenu i verifikaciju (npr. ventilacioni kanali, metalni sendvič paneli ili oprema za zaštitu od pada),
- klasifikacija bez testiranja, ako proizvodi ispunjavaju određene kriterijume na osnovu harmonizovanih standarda.

Kada proizvođači poštuju zahteve iz harmonizovanih standarda, to automatski daje pretpostavku usaglašenosti sa Uredbom o građevinskim proizvodima.

European Legislation for Construction Products

*COMMON FRAMEWORK based on the current situation of EU
legislation and local regulations in CEFTA(April, 2024)

Slika 1: Shematski dijagram Evropske pravne tekovine o građevinskim proizvodima

Implemented by

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

1.2 Osnovni zahtevi za performanse građevinskih proizvoda

CPR harmonizuje metod za ocenjivanje performansi građevinskih proizvoda i stvara harmonizovane uslove za stavljanje na tržište takvih proizvoda. Kada se građevinski proizvodi plasiraju na tržište, privredni subjekti moraju da se uvere da su ti proizvodi u skladu sa harmonizovanim standardima EU. Isto važi i za zemlje Evropske unije kada postavljaju uslove za performanse građevinskih proizvoda. CE znak ukazuje na to da je građevinski proizvod usaglašen sa deklarisanim performansama.

Države članice EU-a moraju da dozvole plasiranje na tržište takvih proizvoda bez potrebe za dodatnim testiranjem, sertifikatima ili oznakama, dok u CEFTA regionu neke članice podvrgavaju uvezene proizvode dodatnim procesima priznavanja rezultata sertifikacije i testiranja dobavljača, uključujući i proizvode sa CE znakom.

Građevinski proizvodi u celini i u odvojenim delovima moraju da budu pogodni za njihovu

predviđenu upotrebu, posebno uzimajući u obzir zdravlje i bezbednost osoba koje su uključene u građevinske radove tokom njihovog životnog ciklusa, kao i život u bezbednim i zdravim zgradama.

Osnovne karakteristike građevinskih proizvoda iz Aneksa I CPR-a su:

- **Mehanička stabilnost i bezbednost**
- **Bezbednost u slučaju požara**
- **Higijena, zdravlje i životna sredina**
- **Bezbednost i pristupačnost u upotrebi**
- **Zaštita od buke**
- **Energetska ekonomičnost i zadržavanje toplote**
- **Održivo korišćenje prirodnih resursa**

Osnovni zahtevi za svaku vrstu ili porodicu građevinskih proizvoda su navedeni u harmonizovanim standardima (hEN). Za specifične porodice građevinskih proizvoda koje su obuhvaćene harmonizovanim

standardima, utvrđuju se one osnovne karakteristike, za koje proizvođač mora da deklarise performanse proizvoda kada se taj plasira na tržište. Gde je to moguće, utvrđuju se i pragovi nivoa performansi u odnosu na osnovne karakteristike koje treba da se deklarise.

Proizvođači su odgovorni za ocenu performansi proizvoda, kako bi se obezbedilo da proizvod ispunjava zahteve standarda objavljenih u listi koja prati CPR. Sistem za postizanje usaglašenosti se razlikuje za različite proizvode i zavisi od harmonizovanih standarda za taj specifični proizvod ili porodicu proizvoda.

Obaveze proizvođača propisane su u članu 11 CPR-a:

Proizvođači moraju da:

- sastave deklaraciju o performansama u skladu sa članovima 4 i 6 i da postave CE znak u skladu sa članovima 8 i 9;
- sastave tehničku dokumentaciju koja opisuje sve relevantne elemente u vezi sa zahtevanim sistemom ocene i verifikacije stalnosti performansi [i da je čuvaju u periodu od 10 godina];
- uzmu u obzir sve promene u tipu proizvoda i u harmonizovanim standardima;
- izvrše testiranje uzoraka građevinskih proizvoda koji su plasirani ili dostupni na tržištu, istražuju i vode evidenciju žalbi, neusaglašenih proizvoda i opoziva proizvoda, i da o tome obaveštavaju distributere;
- se uvere da njihovi građevinski proizvodi sadrže broj tipa, partije ili serijski broj, njihovo ime, registrovano trgovačko ime ili registrovanu trgovačku marku i

njihovu kontakt adresu [navedu jednu tačku na kojoj proizvođač može da bude kontaktiran];

- obezbede da je proizvod praćen uputstvima i bezbednosnim informacijama na jeziku koji korisnici lako mogu da razumeju;
- za proizvode koji nisu usaglašeni, da preduzmu neophodne korektivne mere za usaglašavanje tog građevinskog proizvoda ili, ako je potrebno, da ga povuku ili opozovu;
- kada proizvod predstavlja rizik, proizvođači moraju odmah da obaveste nadležne lokalne organe i
- da sarađuju sa tim organom na njegov zahtev, u bilo kojoj akciji koja je preduzeta da bi se eliminisali rizici koje predstavljaju građevinski proizvodi koje su plasirali na tržište.

Neka pitanja se obično jave proizvođačima kada počnu da proizvode i kada moraju da razmotre svoje obaveze pre nego što plasiraju proizvode na tržište ili na gradilište gde se direktno ugrađuju. Ova pitanja su:

- kako pristupiti projektovanju i proizvodnji građevinskih proizvoda na organizovan način, da se ne propuste nikakvi zakonski zahtevi,
- kako osigurati da su sve primenjene mere u proizvodnom procesu, zasnovane na korišćenju harmonizovanih standarda za proizvod i za testiranje performansi, ispravne i dovoljne,
- kako proceniti da li su sve obaveze ispunjene i kada treba sarađivati sa trećim licem odnosno telom za ocenjivanje usaglašenosti.

Sledeće poglavlje je napisano jednostavnim pravnim jezikom i daje tehnički specifične smernice o tome kako ispuniti zahteve u postupku ocenjivanja u pet koraka.

1.3 Postupak ocenjivanja usaglašenosti u skladu sa CPR-om

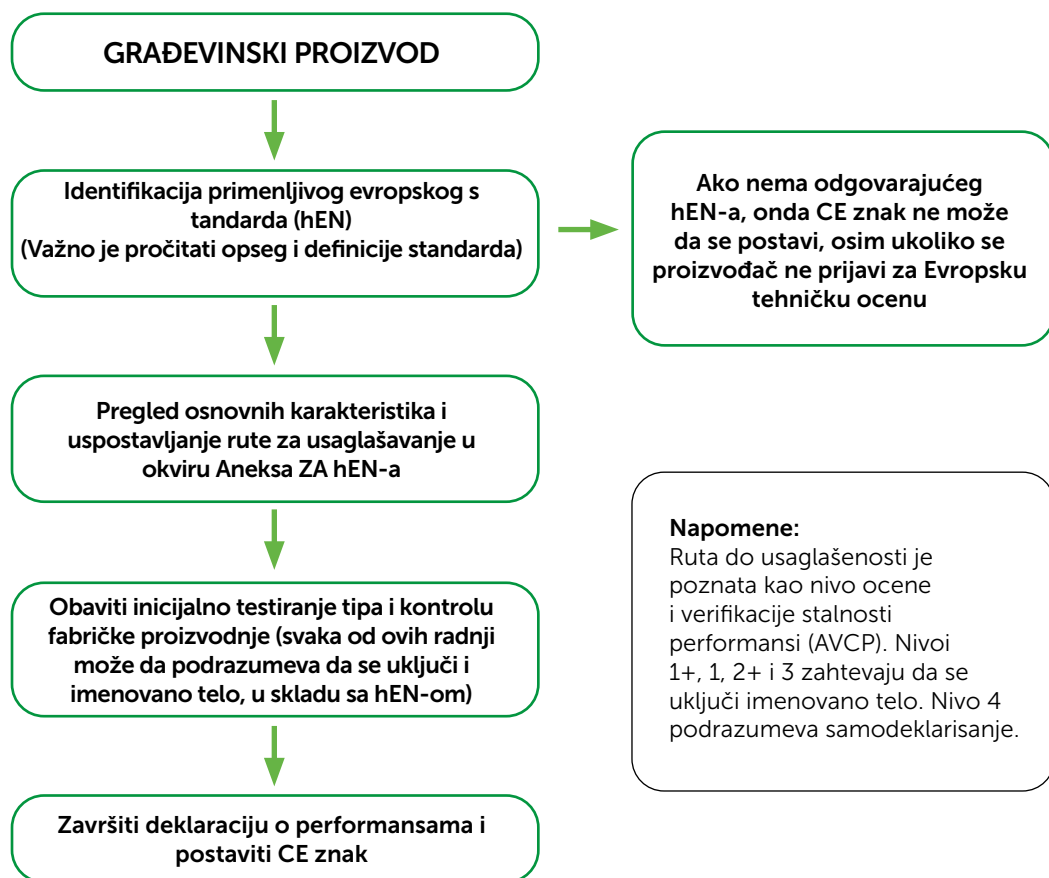
Prvo ćemo da objasnimo šta tačno znači pet koraka za postizanje usaglašenosti proizvoda kao osnove za CE označavanje proizvoda.

Proizvođač mora da izvrši ocenu i verifikaciju stalnosti performansi (AVCP) u sledećih pet koraka (videti sliku 2):

- Identifikacija svih odredaba Uredbe i određivanje stalnosti performansi uz pomoć relevantnog harmonizovanog standarda, tj. identifikacija odgovarajućeg AVCP-a – Uredba (EU) br. 568/2014;
- Pregled osnovnih karakteristika i kontrole fabričke proizvodnje (FPC) i,

po potrebi, saradnja sa imenovanim telom radi sertifikacije FPC-a;

- Sprovođenje početnog testiranja uzoraka putem metoda navedenih i objašnjenih u harmonizovanim standardima (hEN), i vršenje testiranja osnovnih karakteristika od strane imenovanog tela, onda kada se zahteva korišćenje imenovanog tela;
- Dovršavanje i izdavanje deklaracije o performansama u skladu sa Uredbom (EU) br. 574/2014 i
- Postavljanje CE znaka na gotov usaglašeni proizvod.

Slika 2: Ocena usaglašenosti građevinskih proizvoda u pet koraka

1.3.1 1.korak:

Utvrđiti koji harmonizovani standard se primenjuje

Najlakši način da se dokaže usaglašenost proizvoda je da se koristi harmonizovani standard, ako takav postoji za taj proizvod. Kada proizvođači traže zahteve za određeni proizvod, prvi korak je da se pregleda Službeni glasnik Evropske unije i potraži poslednja ažurirana lista hEN-ova sa naslovima i referencama harmonizovanih standarda, što obezbeđuje pretpostavku usaglašenosti sa CPR-om.

Br.	Referenca na standard	Referenca na prethodni standard	Početak perioda koegzistencije (dd.mm.gggg.)	Kraj perioda koegzistencije (dd.mm.gggg.)
1.	EN 15824:2017 Specifikacije za spoljne i unutrašnje maltere na bazi organskih veziva	EN 15824:2009 Specifikacije za spoljne i unutrašnje maltere na bazi organskih veziva	9.3.2018.	9.3.2020.

Primjer: [SPROVEDBENA ODLUKA KOMISIJE \(EU\) 2019/451 - od 19. marta 2019. godine - o harmonizovanim standardima za građevinske proizvode izrađenim kao prateća dokumentacija Uredbe \(EU\) br. 305/2011 Evropskog parlamenta i Saveta \(evropa.eu\)](#)

Proizvođač bi trebalo da proveri da li je njegov proizvod obuhvaćen opsegom primenjivih harmonizovanih standarda, čiji naslovi su navedeni u Službenom glasniku (EU ili članica), i koji su dostupni na internet stranicama evropskih i domaćih tela za standardizaciju.

Navođenje referenci u [Službenom glasniku EU](#) i indikacija perioda koegzistencije je korisna samo da bi se proizvođaču pružila mogućnost da koristi bilo prethodnu verziju standarda ili njegovu revidiranu verziju, [kako bi imao koristi od pretpostavke o usaglašenosti](#). U oba slučaja, postavljanje CE znaka ili lokalnog znaka usaglašenosti je obavezno.

1.3.2 2. korak: Pregled osnovnih karakteristika

Ocena proizvoda se vrši definisanjem vrednosti liste karakteristika koje se smatraju osnovnim karakteristikama. Proizvođač može da nađe kompletnu listu u Aneksu ZA harmonizovanih standarda. Lista može da se razlikuje za svaku predviđenu upotrebu i, u slučaju proizvoda sa više od jedne predviđene upotrebe, lista treba da sadrži karakteristike koje su povezane sa svakom od njih. Lista takođe sadrži AVCP sistem za svaku od osnovnih karakteristika. U zavisnosti od AVCP sistema, proizvođaču će možda biti potrebno jedno ili više imenovanih tela za obavljanje zadataka koji se odnose na njega. Detaljnije smernice su navedene u ovom dokumentu.

1.3.3 3. korak:

Inicijalno testiranje tipa i kontrola fabričke proizvodnje

Proizvođač mora da pokaže usaglašenost svog proizvoda sa relevantnim zahtevima svakog primenljivog hEN-a i deklarisanim vrednostima ili klasama za karakteristike proizvoda, tako što će da izvrši oba od sledećih zadataka:

- a. Inicijalno testiranje tipa proizvoda (ITT)
- b. Kontrolu fabričke proizvodnje (FPC), uključujući kontrolu proizvoda.

NAPOMENA: Pored toga, usaglašenost sa harmonizovanim evropskim standardima može da se oceni i putem testiranja prihvatanja od strane kupaca, kada je to dogovoreno, ili putem sertifikacije od strane trećeg lica.

Inicijalno testiranje tipa mora da se sprovede kako bi se pokazala usaglašenost sa harmonizovanim evropskim standardima. Sve relevantne performanse propisane u hEN-ovima i za koje je proizvođač deklarirao

usaglašenost i pogodnost su predmet inicijalnog testiranja tipa.

Proizvođač mora da uspostavi, dokumentuje i održava (interni) sistem za kontrolu fabričke proizvodnje (FPC), kako bi obezbedio da proizvodi plasirani na tržište ispunjavaju potrebne vrednosti za svaku performansu i da to obezbedi i za redovnu proizvodnju.

FPC sistem mora da se sastoji od procedura, periodičnih kontrola i testova i/ili evaluacije i primene rezultata za proveru inputa i sirovina, opreme, procesa proizvodnje i proizvoda. Svi elementi, zahtevi i odredbe koje je proizvođač usvojio moraju se sistematski dokumentovati u skladu sa pisanim i utvrđenim procedurama i politikama. Rezultati ocene i kontrola fabričke proizvodnje omogućavaju proizvođaču da proveri i pruži dokaz da se performanse vremenom ne menjaju.

1.3.4 4. korak: Deklaracija o performansama (DOP)

Koristeći prikupljene informacije, prvi dokument koji treba sastaviti je deklaracija o performansama. To je najvažniji dokument koji prati CE znak jer sadrži sve informacije o proizvođaču, proizvodu i njegovim performansama, a koji se zahteva u važećim harmonizovanim standardima. Prilikom izrade sopstvenog formata za deklaraciju o performansama proizvoda, proizvođač mora da sledi uputstva objavljena u Službenom glasniku Evropske unije: Delegirana Uredba EU br. 574/2014 o modelu koji treba da se koristi za izradu deklaracije o performansama za građevinske proizvode kojom se menja

Aneks III CPR-a. Deklaracija o performansama treba da sadrži tabelu sa specifikacijom o deklariranim i postignutim vrednostima performansi koje izražavaju usaglašenost sa zahtevima. Na kraju, CE znak će biti samo sažetak informacija sadržanih u deklaraciji o performansama.

1.3.5 5. korak: CE znak

Proizvođač može da postavi CE znak na osnovu deklaracije o performansama kada se ona kompletira. Tehničke specifikacije koje odgovaraju osnovnim zahtevima CPR-a objašnjene su u Aneksu ZA svakog harmonizovanog standarda koji se odnosi na kategoriju proizvoda. Proizvođač ili njegov ovlašćeni predstavnik odgovorni su za postavljanje CE znaka.

Znak treba da sadrži i CE simbol i prezentaciju informacija o ograničenom opsegu ostvarenih deklariranih vrednosti performansi sa kojima su proizvodi usaglašeni.

Ove informacije su veoma važne za krajnjeg korisnika građevinskih proizvoda da bi mogao da postigne odgovarajuće završne performanse zgrada u skladu sa važećim zakonom. Znak mora da bude prikazan na proizvodu ili, kada to nije moguće, na pratećoj nalepnici, na ambalaži ili na pratećim komercijalnim dokumentima, npr. u dostavnici.

Uredba takođe omogućava digitalnu verziju DOP-a i CE znaka, koja je objavljena na internet stranici proizvođača.

1.4 Sistemi ocenjivanja i verifikacije stalnosti performansi (AVCP)

Građevinski proizvodi pokrivaju skoro 3000 proizvoda koji su veoma raznoliki i kompleksni, kao što su na primer, cement, betonski proizvodi, asfalt, agregati, prozori, vrata, krovne pločice za sisteme za detekciju požara i dimni alarmi za čelične snopove koji podržavaju konstrukcije. Ovo dovodi do legitimnog pitanja o tome kako pristupiti ovim zahtevima i koji je proces ocene usaglašenosti potreban za svaki građevinski proizvod.

Kada proizvođač zna da li hEN pokriva njegov proizvod, a u skladu sa tim i da li postoji lista osnovnih karakteristika relevantnih za proizvod, on mora da proveri procedure koje treba da sledi za deklaraciju performansi svake od osnovnih karakteristika, kao što su metode ispitivanja, deklarirane vrednosti itd. Proizvođač je obavezan da koristi procedure za testiranje uzoraka i da definiše detaljnu kontrolu fabričke proizvodnje za svoje proizvode.

AVCP sistem koji se primenjuje na svaku osnovnu karakteristiku zahteva da u nekim

slučajevima imenovano telo obavi neke dodatne zadatke. U sledećoj tabeli (slika 3) mogu da se vide zadaci koje proizvođači i imenovana tela moraju da obave u zavisnosti od AVCP sistema koji je deklarisan u skladu sa harmonizovanim standardom.

NAPOMENA: AVCP sistem je nazvan AoC u CPD-u, Direktivi Saveta 89/106/EEC od 21. decembra 1988. godine koja se odnosi na građevinske proizvode.

Ocena i verifikacija stalnosti performansi građevinskih proizvoda u odnosu na njihove osnovne karakteristike mora da se vrši u skladu sa jednim od sistema utvrđenih u Aneksu V Uredbe o građevinskim proizvodima (CPR).

Tako utvrđeni sistem ili sistemi moraju da budu naznačeni u mandatima za harmonizovane standarde (hEN) i u harmonizovanim tehničkim specifikacijama (ETA).

Vrsta sistema	Odgovornost	Vrsta imenovanog tela	Zadaci
Sistem 1+	Imenovano telo	Telo za sertifikaciju proizvoda	Inicijalna inspekcija FPC sistema, Kontinuirani nadzor FPC sistema, Određivanje tipa proizvoda, Revizijsko testiranje
	Proizvođač		Kontrola fabričke proizvodnje i dalje testiranje uzoraka
Sistem I	Imenovano telo	Telo za sertifikaciju proizvoda	Inicijalna inspekcija FPC sistema, Kontinuirani nadzor FPC sistema, Određivanje tipa proizvoda
	Proizvođač		Kontrola fabričke proizvodnje i dalje testiranje uzoraka
Sistem 2+	Imenovano telo	Telo za sertifikaciju kontrole fabričke proizvodnje	Inicijalna inspekcija FPC sistema, Kontinuirani nadzor FPC sistema
	Proizvođač		Kontrola fabričke proizvodnje i dalje testiranje uzoraka, Određivanje tipa proizvoda
Sistem 3	Imenovano telo	Laboratorija za testiranje	Određivanje tipa proizvoda
	Proizvođač		Kontrola fabričke proizvodnje
Sistem 4	Proizvođač	Nema mešanja nezavisnog tela	Kontrola fabričke proizvodnje, Određivanje tipa proizvoda

Slika 3: AVCP sistemi prema vrsti imenovanih tela, odgovornosti i zadacima koje treba obaviti

Za proizvode koji spadaju pod AVCP 3 ili 4 nije potrebna saradnja i ugovor između proizvođača i imenovanog tela, ali su proizvođači obavezni da sami implementiraju FPC. U većini slučajeva, laboratorije za testiranje bi obavljale samo deo ocene usaglašenosti koji je potreban da bi građevinski proizvod bio usaglašen. U zavisnosti od primenljivog standarda proizvoda, većina uzorkovanja za proizvode kao što su asfalt, beton, bituminozne smeše, agregati itd. se vrši na licu mesta (uzorkovanje, testiranje individualno proizvedenih ili proizvoda po meri u procesu koji nije serijska proizvodnja), i u laboratoriji proizvođača sa sopstvenom opremom proizvođača koja se redovno održava i kalibrira, ili se testiranje vrši u laboratoriji akreditovanoj prema ISO/IEC 17025.

U slučaju AVCP 2+, 1i1+, obavezna je dodatna evaluacija sa pregledom dokumentacije i sertifikacijom kontrole fabričke proizvodnje (FPC) od strane imenovanog tela kao trećeg lica, uključujući obrazloženja, i to kvalifikuje takvu ocenu usaglašenosti kao testiranje proizvoda u procesu sertifikacije (akreditovano prema ISO/IEC 17065).

1.4.1 Tela koji učestvuju u ocenjivanju i verifikaciji stalnosti performansi

U pogledu funkcionisanja imenovanih tela uključenih u ocenu i verifikaciju stalnosti performansi građevinskih proizvoda, treba napraviti razliku između:

- 01. tela za sertifikaciju proizvoda:** vladino ili nevladino imenovano telo, koje poseduje neophodnu kompetentnost i odgovornost za vršenje sertifikacije proizvoda u skladu sa datim poslovníkom i upravljanjem.
- 02. sertifikaciono telo za kontrolu fabričke proizvodnje:** imenovano telo, vladino ili nevladino, koje poseduje neophodnu kompetentnost i odgovornost za obavljanje sertifikacije za kontrolu proizvodnje u fabrici u skladu sa poslovníkom i upravljanjem.
- 03. laboratorija za testiranje:** imenovana laboratorija koja meri, ispituje, testira, kalibrira ili na drugi način određuje karakteristike ili performanse materijala ili građevinskih proizvoda.

Notifikacija imenovanih tela i njihovo povlačenje je odgovornost države članice EU-a koja vrši imenovanje. Država članica EU-a je dužna da imenuje tela za ocenjivanje usaglašenosti u okviru njihove nadležnosti u skladu sa principima navedenim u [Odluci 768/2008/EZ](#)².

Imenovana tela

- su slobodna da ponude svoje usluge ocenjivanja usaglašenosti bilo kom privrednom subjektu unutar ili izvan EU-a;
- mogu da sprovedu ove aktivnosti na teritoriji drugih zemalja EU-a ili zemalja van EU-a
- moraju da deluju na nediskriminatoran, transparentan, neutralan, nezavistan i nepristrasan način;

- moraju da angažuju potrebno osoblje koje ima dovoljno znanja i iskustva da izvrši ocenu usaglašenosti u skladu sa predmetnim zakonom;
- moraju da naprave adekvatne aranžmane kako bi se osigurala poverljivost informacija dobijenih u toku ocenjivanja usaglašenosti;
- moraju da budu adekvatno osigurani da bi pokrili svoje profesionalne aktivnosti, osim ako njihova odgovornost nije već osigurana u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom zemlje EU-a koja ih je imenovala;
- moraju da pruže informacije svom telu za notifikaciju, organima tržišnog nadzora i drugim imenovanim telima.

Proizvođači su slobodni da izaberu bilo koje imenovano telo koje je zakonski određeno za sprovođenje postupka ocene usaglašenosti.

Evropska imenovana tela koja su određena/prepoznata za zadatke na evropskom tržištu uključena su u bazu podataka NANDO (New Approach Notified and Designated Organizations). Proizvođači mogu da koriste jedno ili više imenovanih tela iz bilo koje države članice ili, kada proizvođač ne izvozi proizvode na evropsko tržište, može da koristi akreditovane laboratorije u svakoj CEFTA članici.

Liste u [bazi podataka NANDO](#)³ obuhvataju

- identifikacioni broj svakog imenovanog tela
- zadatke za koje je imenovano i
- redovno se ažuriraju.

Postupak pretraživanja je moguć po zemlji, propisima, normativnom dokumentu i besplatnoj pretrazi:

- [Pretraživanje po zemlji](#)
- [Pretraživanje po propisima](#)
- [Besplatna pretraga](#)

PRIMERI: Neke od akreditovanih laboratorija vrše fizičko, hemijsko i mehaničko ispitivanje osnovnih karakteristika, kako je određeno u harmonizovanim tehničkim specifikacijama za predviđenu upotrebu – u okviru različitih AVCP-a za građevinske proizvode. Neki od njih su navedeni u tabeli, kao primeri:

malter za zidanje, cement, beton, asfaltna jedinjenja, agregati za beton. laki agregati za maltere, izolacioni materijali itd. zemljišni materijali (kamen, fina zemlja i granulirana zemlja)	1+,1
Čelične i aluminijumske konstrukcije, bitumen i bituminske smeše Lepkovi za pločice, hidroizolacioni materijali	2+
Vrata i prozori, spoljni prozori i vrata za pešake; plastični cevovod za drenažu i kanalizaciju, prirodni kamen, prefabrikovani betonski proizvodi, pločice, cigle,	3, 4
poluproizvodi od čelika; ploče, cevi, šipke i slično (neharmonizovani)	/

TOU u CEFTA članicama su uglavnom akreditovana u skladu sa EN ISO/IEC 17025 za laboratorije za testiranje i kalibraciju, EN ISO/IEC 17065 za tela koja sertifikuju proizvode, procese i usluge, i u skladu sa standardom EN ISO/IEC 17021 za tela koja sertifikuju sisteme upravljanja.

1.5 Harmonizovani standardi

Harmonizovane standarde izrađuju evropske organizacije za standardizaciju CEN/CENELEC na osnovu zahteva za standardizaciju od strane Evropske komisije. Nakon interne procene CEN-a/CENELEC-a, standardi se usvajaju i dostavljaju Komisiji na procenu i navođenje u Službenom glasniku Evropske unije (OJEU). Ovo navođenje postaje zvanična referenca za ocenjivanje i deklarisanje performansi osnovnih karakteristika koje su time obuhvaćene. Shodno tome, proizvođači moraju da ih koriste za sve građevinske proizvode koji su pokriveni harmonizovanim standardima i da ih obeleže CE znakom.

Tehničke specifikacije date u hEN-ovima obuhvataju zahteve za testiranje, izračunavanje i druge metode za ocenu svojstava u vezi sa osnovnim karakteristikama građevinskih proizvoda, kojih proizvođači moraju da se pridržavaju. Specifične granične

vrednosti definisane su za pojedinačne karakteristike, a vrednosti proizvoda moraju ostati dosledne.

Za sve proizvode koji podležu harmonizovanim standardima treba poštovati njihove zahteve i pratiti propisane procedure sve dok se proizvodi ne obeleže CE znakom i za njih ne izda **Deklaracija o performansama**. Format CE znaka je određen odgovarajućim standardom, dok je definicija i sadržaj deklaracije o performansama naveden u **Delegiranoj uredbi (EU) br. 574/2014**.

2. ULOGA STANDARDA U PROJEKTOVANJU GRAĐEVINSKIH PROIZVODA

2.1 Opšte informacije

Harmonizovani standardi igraju važnu ulogu u obezbeđivanju usaglašenosti građevinskih proizvoda. Kada se koriste i primenjuju temeljno u procesu projektovanja, izgradnje i ocenjivanja usaglašenosti građevinskih proizvoda, oni daju pretpostavku usaglašenosti sa odredbama CPR-a.

Upotreba *harmonizovanih standarda igra ključnu ulogu u ocenjivanju performansi građevinskih proizvoda u vezi sa njihovim osnovnim karakteristikama*, čime se obezbeđuje da proizvođači koriste metode i kriterijume predviđene u ovim harmonizovanim standardima za evaluaciju građevinskih proizvoda.

Standardi uspostavljaju najbolje profesionalne prakse, smernice i principe projektovanja koji pomažu da se obezbedi kvalitet građevinskih proizvoda za korišćenje na gradilištima. Takođe pružaju preporuke o faktorima kao što su zahtevi za materijalom i sastavom, dimenzijama, toleranciji, mehaničkoj i hemijskoj otpornosti, nosivosti, otpornosti na vetar i vodu, otpornosti na požar, toplotnom i akustičnom izolacijom, vrstom površinske završne obrade itd.

Tela za standardizaciju kontinuirano ažuriraju i revidiraju standarde kako bi obuhvatila nova znanja, napretke i trendove u industriji, metode testiranja i nove karakteristike, uglavnom zbog ekoloških razmatranja, hemijske bezbednosti i održivosti.

2.2 Struktura standarda (hEN)

Harmonizovani standardi sa specifičnim zahtevima proizvoda su strukturirani na sledeći način:

- **Uvodna tri poglavlja** sadrže opseg, pružaju referentne dokumente i objašnjavaju termine i definicije koji se koriste u standardu.
- **Poglavlje 4** detaljnije opisuje sve zahteve za proizvod, potrebne performanse koje su važne za ispunjavanje osnovnih zahteva za gradilišta u pogledu zdravlja, bezbednosti, upotrebljivosti itd. Za svaku karakteristiku utvrđuje se metod testiranja i upotreba merne opreme.
- **Poglavlje 5** predstavlja zahteve i preporuke za etiketiranje i pakovanje, kao i individualna važna upozorenja za potrošače.
- **Poglavlje 6** se bavi detaljnijim procedurama za ocenjivanje usaglašenosti i uvođenjem interne kontrole proizvodnje.

Ostale posebne klauzule u Aneksima (normativnog i/ili informativnog karaktera) su takođe relevantne za ispunjavanje zahteva CPR-a:

- **Aneks A** definiše uzorkovanje, metode uzorkovanja, označavanje uzoraka, aparaturu i šemu izveštaja o uzorku.
- **Aneks B** definiše procedure kontrole fabričke proizvodnje i uputstva za učestalost inspekcija.
- **Aneksi C, D, E...** se odnose na druge posebne zahteve ili smernice ako postoje
- **Aneks ZA** (ili ZB, itd.) sadrži odredbe koje se odnose na procedure ocenjivanja usaglašenosti, dizajn i sadržaj CE oznake predviđene za svaki proizvod i deklaracije o usaglašenosti.

Usklađenost sa Aneksom ZA obezbeđuje pretpostavku usaglašenosti proizvoda za

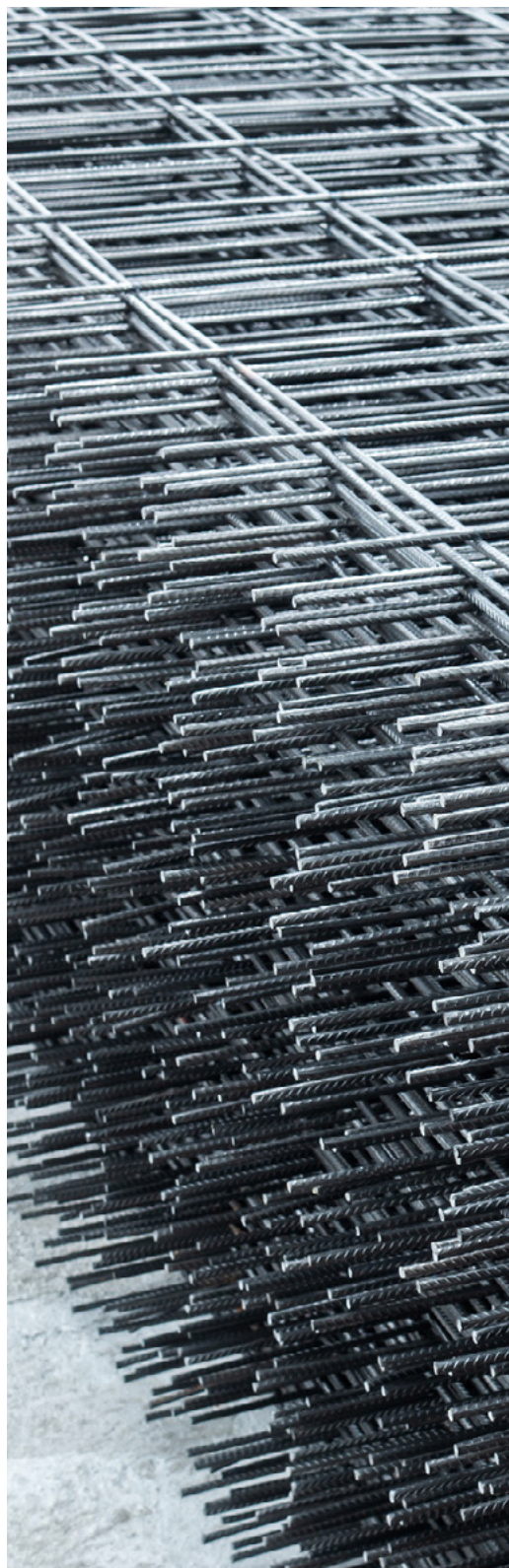
predviđene upotrebe koje se razmatraju u tabeli ZA.1, sa obimom i relevantnim klauzulama o osnovnim karakteristikama i izražavanju rezultata.

Aneks ZA obezbeđuje procedure za utvrđivanje usaglašenosti i relevantnog AVCP sistema. Ocena usaglašenosti zasniva se na proceni postupka usaglašenosti koji proizilazi iz klauzula navedenih u tabeli evropskog standarda. U poslednjoj klauzuli Aneksa ZA predstavljeni su primeri CE znaka i paralelne informacije o karakteristikama proizvoda.

Obavezne komponente oznake (deklaracije) su:

- ime i registrovana adresa proizvođača ili ovlašćenog predstavnika koji plasira proizvod na tržište,
- poslednje dve cifre godine u kojoj je proizvod plasiran na tržište,
- indikacija reference na korišćeni standard,
- opis (klasifikacija) proizvoda i indikacija konačne namene,
- Informacije o obaveznim karakteristikama: opis i informacije o proizvodu, uključujući vrednosti koje se deklarishu i postignute rezultate iz tabele ZA. Upotreba harmonizovanih standarda u građevinskom sektoru je obavezna za demonstriranje usaglašenosti proizvoda i kada se primenjuje glagol „mora“, to znači obaveznu primenu, a „trebalo bi“ znači da je primena zahteva opcionala. Takođe, neki aneksi su informativnog, a neki normativnog karaktera.

Organ za standardizaciju koji je punopravni član CEN/CENELEC obavezan je da harmonizovane standarde transponuje na listu lokalnih standarda bez ikakve izmene, samo u nekim slučajevima nacionalni kriterijumi za neke materijale postoje u vidu nacionalne dopune za neke performanse ili nacionalnih kriterijuma za proizvod (npr. za beton). U dodatnim poglavljima su predstavljene procedure koje su obavezne za proizvođače.

3. OCENA USAGLAŠENOSTI U OKVIRU CPR-A

3.1 Opšte informacije

Proizvođač mora da sprovede odgovarajuće procedure za ocenjivanje usaglašenosti, kako bi utvrdio usaglašenost sa hEN-ovima za građevinske proizvode. Kod nekih građevinskih proizvoda, sam proizvođač može da izvrši ocenjivanje usaglašenosti.

Proizvođač mora da implementira i vrši kontrolu fabričke proizvodnje za svaki proizvod i sve AVCP-ove, dok pod AVCP 1, 1+ i 2+ proizvodi moraju da budu i sertifikovani od strane imenovanog tela (videti Tabelu 1).

AVCP	IMENOVANO TELO ZA CERTIFIKACIJU PROIZVODA	PROIZVOĐAČI moraju da sprovedu
1	(i) ocenjivanje performansi građevinskog proizvoda koje je izvršeno na osnovu testiranja (uključujući uzorkovanje), izračunavanja, tabeliranih vrednosti ili opisne dokumentacije proizvoda; (ii) inicijalnu inspekciju proizvodnog pogona i kontrolu fabričke proizvodnje; (iii) kontinuirano praćenje, ocenu i evaluaciju kontrole fabričke proizvodnje; plus	(i) kontrolu fabričke proizvodnje; (ii) dalje testiranje uzoraka koje je proizvođač uzeo iz proizvodnog pogona u skladu sa propisanim planom testiranja.
1+	(iv) reviziju – testiranje uzoraka koje je preuzelo imenovano telo za sertifikaciju proizvoda iz proizvodnog pogona ili iz skladišta proizvođača.	plus
2+	(i) inicijalnu inspekciju proizvodnog pogona i kontrole fabričke proizvodnje; (ii) stalno praćenje, procenu i evaluaciju kontrole fabričke proizvodnje.	(iii) ocenjivanje performansi građevinskog proizvoda koje je izvršeno na osnovu testiranja (uključujući uzorkovanje), izračunavanja, tabeliranih vrednosti ili opisne dokumentacije proizvoda;
3	ocenjivanje performansi koje je izvršeno na osnovu testiranja (na osnovu uzorkovanja koje je izvršio proizvođač), izračunavanja, tabeliranih vrednosti ili opisne dokumentacije građevinskog proizvoda.	(i) kontrolu fabričke proizvodnje
4	Nema zadataka	(i) ocenjivanje performansi građevinskog proizvoda koje je izvršeno na osnovu testiranja, izračunavanja, tabeliranih vrednosti ili opisne dokumentacije proizvoda; (ii) kontrolu fabričke proizvodnje.

Tabela 1: Dodela zadataka koji se tiču procene usaglašenosti proizvođaču i imenovanom telu u skladu sa AVCP sistemom

3.2 Postupak internog ocenjivanja usaglašenosti

Ključni faktori koji omogućavaju proizvođaču da sprovede interno ocenjivanje usaglašenosti, posebno za proizvode pod AVCP-om 3 i 4, su:

- kompetencije odgovornog osoblja (znanje i tehničko iskustvo),
- oprema za testiranje i merenje (može da obuhvata opremu za testiranje ili podešavanja, uređaje za merenje),
- oprema i procedure za proizvodnju. Procedure treba da se bave aspektima kao što su inicijalno testiranje tipa, kontrola fabričke proizvodnje i sertifikacija (u skladu sa AVCP-om 1, 1+ i 2+) i završena verifikacija usaglašenosti proizvoda.

Međutim, rezultati aktivnosti ocenjivanja usaglašenosti moraju da budu u potpunosti sledljivi i ponovljivi. Proizvođač treba da uspostavi sopstvenu internu kontrolu fabričke proizvodnje, uključujući i sistem upravljanja, koji će da osigura da rezultati ocenjivanja usaglašenosti mogu da se reprodukuju kada dođe do kontrola iz oblasti nadzora tržišta.

Takav sistem upravljanja kvalitetom ne mora da bude sertifikovan, ali se srednjim preduzećima savetuje da poštuju zahteve standarda ISO 9001, kako bi se osiguralo da su gore navedeni ciljevi ispunjeni. Posebno treba obratiti pažnju na ispunjavanje zahteva za validacijom dizajna (klauzula 8.3.3., ISO 9001) i validacijom proizvodnje (klauzula 8.5.3, ISO 9001). Ovo uključuje sprovođenje kontrola i provera u različitim fazama proizvodnje radi provere usklađenosti sa važećim standardima i specifikacijama. Zapisi koji pokazuju usklađenost sa hEN-ovima moraju da se čuvaju 10 godina.

Takođe je veoma važno da proizvođač prati najnovija dešavanja u zakonodavstvu i standardizaciji. Menadžment mora da bude svestan da je odgovoran za usaglašenost proizvoda.

U mikro preduzećima, prema definiciji iz Preporuke Komisije (2003/361/EC), član 2⁴, moguće je koristiti neke pojednostavljene procedure, kao što je objašnjeno u poglavlju 5.3. i dalje.

4. Inicijalno testiranje tipa (ITT)

Kada se razvije novi tip proizvoda, pre nego što se ponudi na prodaju ili za upotrebu na gradilištima, moraju da se sprovedu odgovarajući inicijalni testovi, da bi se potvrdilo da postignuta svojstva proizvoda ispunjavaju zahteve hEN-ova i vrednosti koje će proizvođač deklarirati za njega.

Testovi tipa moraju da budu referentni testovi koji su navedeni u hEN-u za svojstva izabrana sa sledeće liste u skladu sa deklaracijom proizvođača za predviđenu upotrebu tipova proizvoda, na primer:

- Dimenzije i tolerancije, konfiguracija,
- Očigledna gustina,
- Sveobuhvatna snaga,
- Otpornost na savijanje,
- Otvorena poroznost,
- Koeficijent apsorpcije vode po kapilarnosti,
- Otpornost na smrzavanje/odmrzavanje,

- Termička svojstva,
- Reakcija na požar,
- Propustljivost vodene pare.

Pre testiranja, uzorkovanje za inicijalno testiranje treba da se obavi u skladu sa Aneksom A standarda, a broj jedinica koje će biti testirane je onaj koji je dat u tabeli. Rezultati ITT-a moraju da budu zabeleženi.

Kad god dođe do velike promene u sirovinama ili korišćenim proporcijama ili procesima proizvodnje koja bi promenila svojstva gotovog proizvoda, mora da se ponovi odgovarajući inicijalni test tipa.

4.1 Oprema za testiranje za ocenjivanje usaglašenosti

Kada je u pitanju oprema za testiranje koja se koristi za ocenjivanje usaglašenost građevinskih proizvoda, potreba za opremom za testiranje zavisi od prirode građevinskih proizvoda. Međutim, često se procenjuje nekoliko ključnih oblasti.

Najčešće metode ispitivanja odnose se na mehaničke, fizičke, hemijske, opasne i ekološke performanse, koje su navedene u harmonizovanim standardima:

01. Mehaničke performanse:

- **Zatezna snaga:** Meri maksimalno opterećenje koje materijal može da izdrži bez lomljenja.
- **Otpornost na kompresiju:** Procenjuje sposobnost materijala da izdrži pritisak.
- **Otpornost na savijanje:** Procenjuje otpor pri savijanju ili izvijanju.
- **Žilavost:** Određuje koliko dobro materijal podnosi iznenadne udarce.
- **Tvrdoća:** Meri otpornost materijala na udubljenje ili grebanje.

02. Fizičke performanse:

- **Trajnost:** Ispituje sposobnost proizvoda da izdrži ekološke uslove (npr. vreme, izloženost UV zracima, starenje).
- **Apsorpcija vode:** Meri koliko vode materijal apsorbuje.
- **Toplotna provodljivost:** Procenjuje se koliko dobro neki materijal provodi toplotu.
- **Zvučna izolacija:** Procenjuje sposobnost proizvoda da smanji prenos zvuka.

03. Hemijske performanse:

- **Hemijska otpornost:** Određuje kako materijal reaguje na izlaganje raznim hemikalijama (kiselina, alkalije, rastvarači).
- **Otpornost na koroziju:** Procenjuje otpornost proizvoda na koroziju (npr. u metalnim strukturama).

04. Performanse u vezi sa potencijalnim opasnostima:

- **Nosivost:** Procenjuje sposobnost strukture da bezbedno podržava teret.
- **Otpornost na klizanje:** Određuje koliko je površina klizava (važno za podove).
- **Otpornost na požar:** Meri sposobnost materijala da izdrži požar i spreči njegovo širenje.
- **Električna bezbednost:** Kada se ugrađuju, električni proizvodi moraju da budu kompatibilni sa građevinskim proizvodima u skladu sa odgovarajućim bezbednosnim standardima drugih propisa.
- **Toksičnost:** Procenjuje potencijalnu štetu od toksičnih supstanci (npr. olovo, teški metali, azbest).

05. Ekološke performanse – ugljenični otisak i životni ciklus:

- Novi propisi, kao što je Ekološka regulativa iz 2020. (RE2020), naglašavaju proučavanje **ugljeničnog otiska** zgrada tokom celog njihovog životnog ciklusa.
- Ovo uključuje procenu uticaja građevinskih proizvoda koji se koriste u zgradi.

Specifični standardi i propisi definišu ova ispitivanja, osiguravajući da građevinski proizvodi ispunjavaju zahteve za bezbednost i performanse. Razumevanje ekoloških performansi građevinskih proizvoda i integrisanje tehničke građevinske opreme u ocene obezbeđuju održivije i ekološki prihvatljivije zgrade i dugotrajne (izgradnja dugotrajnih) performanse.

Ispitivanja vrši proizvođač (retko) ili imenovano telo sa kojim proizvođač sarađuje.

5. Kontrola fabričke proizvodnje

5.1 Opšte informacije

Proizvođač mora da uspostavi, dokumentuje i održava sistem kontrole fabričke proizvodnje, kako bi omogućio kontinuiranu usaglašenost sa hEN-ovima i deklarisanim vrednostima proizvoda koje plasira na tržište.

Po potrebi, u dokumentaciji kontrole fabričke proizvodnje (FPC) se definišu odgovornosti, ovlašćenja i međusobni odnosi svih zaposlenih koji upravljaju, obavljaju i verifikuju rad koji utiče na kvalitet jedinica proizvoda.

FPC sistem treba da opiše postupak proizvodnje, redovne kontrole od strane

proizvođača i njegova ispitivanja. Kontrole i ispitivanja treba da obuhvate karakteristike proizvoda, proces proizvodnje, proizvodnu opremu ili mašine, opremu za testiranje ili instrumente za testiranje i označavanje proizvoda.

Rezultati testova koji zahtevaju akciju i drugi rezultati ispitivanja moraju da se zabeleže. Radnje koje treba preduzeti kada testirane vrednosti ili kriterijumi ne ispunjavaju zahtevane kriterijume treba da dokumentuje proizvođač.

5.2 Priručnik za kontrolu fabričke proizvodnje

Svrha priručnika za kontrolu fabričke proizvodnje je da prikaže usklađenost proizvoda ili prototipa serijskog proizvoda sa zahtevima važećih propisa. On mora da sadrži neophodne informacije o projektovanju, izgradnji i oceni usaglašenosti proizvoda. U skladu sa tim je jasno da samo proizvođač može da bude odgovoran za njegovu pripremu.

Proizvođač mora da uspostavi, dokumentuje i održava sistem kontrole fabričke proizvodnje, kako bi omogućio kontinuiranu usaglašenost sa standardom proizvoda i deklarisanim vrednostima proizvoda koje plasira na tržište.

Po potrebi, u dokumentaciji kontrole fabričke proizvodnje (FPC) se definišu odgovornosti, ovlašćenja i međusobni odnosi svih zaposlenih koji upravljaju, obavljaju i verifikuju rad koji utiče na kvalitet proizvoda. Na primer, sadržaj FPC priručnika može da bude sledeći:

1. Uvod

2. Organizacija

- 2.1. Odgovornosti i ovlašćenja
- 2.2. Predstavnik menadžmenta
- 2.3. Kontrola upravljanja

3. Kontrolne procedure

- 3.1. Priručnik za kontrole
- 3.2. Kontrola dokumenata i podataka
- 3.3. Usluge koje pružaju podugovorači
- 3.4. Sirovine

4. Upravljanje proizvodnjom

- 4.1. Proces proizvodnje
- 4.2. Obuka osoblja

5. Pregled i testiranje

- 5.1. Opšte informacije
- 5.2. Oprema
- 5.3. Uzorkovanje (učestalost, lokacije)
- 5.4. Ispitivanje gotovog proizvoda

6. Evidencije

7. Kontrola neusaglašenih proizvoda

8. Rukovanje, skladištenje i kondicioniranje

8.1 Rukovanje

8.2 Segregacija

8.3 Čistoća opreme za rukovanje i prostora za skladištenje

9. Transport i pakovanje

9.1. Transport

9.2. Pakovanje

10. Obeležavanje i dokumentacija

5.2.1 Opšte informacije

Postupak kontrole proizvodnje u proizvodnoj instalaciji mora da se uspostavi, sprovede i dokumentuje. Sve kontrolne procedure, zahtevi i mere moraju biti sistematski dokumentovani u „**Priručniku za kontrolu fabričke proizvodnje**“ i svi rezultati merenja interne kontrole dokumentovani u skladu sa zahtevima standarda.

Sistem za kontrolu fabričke proizvodnje treba da opiše postupak proizvodnje, redovne kontrole od strane proizvođača i njegova ispitivanja. Kontrole bi trebalo da obuhvate karakteristike proizvoda, proces proizvodnje, proizvodnu opremu ili mašine, opremu za testiranje ili instrumente za testiranje i proces pravljenja proizvoda. Rezultati testova koji zahtevaju dodatne akcije moraju da budu zabeleženi.

Kada rezultati kontrolnih testova ili kriterijumi ne ispunjavaju one zahtevane, proizvođač treba da dokumentuje radnje koje treba preduzeti.

5.2.2 Oprema za testiranje i merenje

Sva relevantna oprema za merenje i testiranje koja utiče na deklarisanе vrednosti treba da bude kalibrirana i redovno pregledana u skladu sa dokumentovanim procedurama, onoliko često koliko je propisano i kao što je navedeno u priručniku za FPC.

5.2.3 Oprema za proizvodnju

Sva oprema za proizvodnju koja ima uticaj na deklarisanе vrednosti treba da se kontroliše i redovno proverava u skladu sa smernicama iz Aneksa B harmonizovanih standarda.

5.2.4 Sirovine

Prema potrebi, potrebno je dokumentovati specifikacije o dolazećim materijalima i procedure kojima se treba rukovati kako bi se obezbedilo da su u skladu sa njima. Smernice za kontrolu sirovina su date u Aneksu B harmonizovanih standarda.

5.2.5 Proces proizvodnje

Relevantne karakteristike proizvodnog procesa moraju da se definišu prema učestalosti inspekcijskih provera proizvođača, sa zahtevanim kriterijumima, uz pomoć smernica iz Aneksa B. Radnje koje treba preduzeti kada se kriterijumi ne ispune takođe moraju da budu definisane od strane proizvođača.

5.2.6 Testiranje gotovih proizvoda

FPC sistem mora da sadrži plan uzorkovanja i učestalost testiranja gotovih proizvoda. Rezultati uzorkovanja i testiranja moraju da se zabeleže. Uzorci moraju da budu reprezentativni primerci proizvodnje. Proizvođači mogu da definišu kriterijum usaglašenosti za evaluaciju proizvodnje.

5.2.7 Označavanje i kontrola zaliha proizvoda

Označavanje i kontrola zaliha moraju da se dokumentuju. Partije proizvoda treba da budu prepoznatljive i sledljive. Smernice za šemu kontrola su date u Aneksu B harmonizovanih standarda.

5.2.8 Proizvodi koji nisu usaglašeni

Postupak obrade proizvoda koji nisu usaglašeni mora da se dokumentuje. Proizvodi koji nisu u skladu sa zahtevima moraju da se odvoje i obeleže na odgovarajući način. Proizvođači moraju da preduzmu mere, kako bi izbegli ponavljanje neusaglašenosti.

5.3 Pojednostavljene procedure za mikro preduzeća

Pojednostavljene procedure, koje samo mikro preduzeća mogu da koriste u ocenjivanju usaglašenosti navedene su u poglavlju VI [članovi 36, 37 i 38] CPR-a⁵:

5.3.1 Korišćenje odgovarajuće tehničke dokumentacije – član 36

01. Prilikom utvrđivanja tipa proizvoda, proizvođač može da zameni testiranje tipa ili izračunavanje tipa odgovarajućom tehničkom dokumentacijom koja pokazuje da:

a. za jednu ili više osnovnih karakteristika građevinskog proizvoda, koje proizvođač plasira na tržište, smatra se da takav **proizvod postiže određeni nivo ili klasu performansi bez testiranja ili izračunavanja**, ili bez daljeg ispitivanja ili izračunavanja,

u skladu sa uslovima utvrđenim u relevantnoj harmonizovanoj tehničkoj specifikaciji ili odluci Komisije;

b. ZAJEDNIČKI REZULTATI ITT-a: građevinski proizvod, pokriven harmonizovanim standardom, koji proizvođač plasira na tržište odgovara tipu proizvoda drugog građevinskog proizvoda, koji je proizveo drugi proizvođač i koji je već testiran u skladu sa relevantnim harmonizovanim standardom. Kada se ispune ovi uslovi,

proizvođač ima pravo da deklarirše performanse koje odgovaraju svim ili delovima rezultata testiranja tog drugog proizvoda. **Proizvođač može da koristi rezultate testa koje je dobio drugi proizvođač** samo nakon što je dobio ovlašćenje od tog proizvođača, koji ostaje odgovoran za tačnost, pouzdanost i stabilnost tih rezultata testiranja; ili

C. **KASKADNI REZULTATI ITT-a:** Kada je građevinski proizvod sistem sačinjen od komponenti, koje proizvođač sklupa propisno prateći precizna uputstva data od strane dobavljača takvog sistema ili njegovih komponenata, a koji je već testirao taj sistem ili tu komponentu za jednu ili više njenih osnovnih karakteristika u skladu sa relevantnom harmonizovanom tehničkom specifikacijom. Kada se ispune ovi uslovi, proizvođač ima pravo da deklarirše performanse koje odgovaraju svim ili delovima rezultata testiranja sistema ili komponente koja mu je isporučena. Proizvođač može da **koristi rezultate testa koje je dobio drugi proizvođač ili dobavljač sistema tek nakon što je dobio ovlašćenje**

od tog proizvođača ili dobavljača sistema, koji ostaje odgovoran za tačnost, pouzdanost i stabilnost tih rezultata testiranja.

02. Ako građevinski proizvod iz stava 1. pripada porodici građevinskih proizvoda za koje je važeći sistem za ocenu i verifikaciju stalnosti performansi sistem 1 + ili 1, kao što je navedeno u Aneksu V, **odgovarajuću tehničku dokumentaciju iz stava 1. ovog člana verifikuje imenovano telo za sertifikaciju proizvoda,** kao što je navedeno u Aneksu V.

5.3.2 Korišćenje pojednostavljenih procedura za mikro preduzeća - član 37

01. Proizvodi mikro preduzeća obuhvaćeni harmonizovanim standardom **mogu da zamene utvrđivanje tipa proizvoda na osnovu ispitivanja tipa** za primenljive sisteme 3 i 4, kao što je navedeno u Aneksu V, **korišćenjem metoda koje se razlikuju** od onih koje su sadržane u primenjivom harmonizovanom standardu. Ti proizvođači takođe mogu da tretiraju građevinske proizvode na koje se primenjuje sistem 3, u skladu sa odredbama, kao sistem 4.

02. Kada proizvođač koristi ove pojednostavljene procedure, treba da pokaže usklađenost građevinskog proizvoda sa važećim zahtevima pomoću **specifične tehničke dokumentacije** i da pokaže ekvivalentnost procedura koje se koriste u postupcima navedenim u harmonizovanim standardima.

5.3.3 Drugi pojednostavljeni postupci - član 38

01. U vezi sa građevinskim proizvodima koji su obuhvaćeni harmonizovanim standardom i **koji su pojedinačno proizvedeni ili pravljani po meri u procesu koji nije serijska proizvodnja** prema određenoj narudžbini, a koji su ugrađeni na jednom identifikovanom gradilištu, deo za ocenu performansi primenjivog sistema proizvođač može da zameni **posebnom tehničkom dokumentacijom** koja pokazuje usaglašenost tog proizvoda sa važećim zahtevima i ekvivalentnost procedura koje se koriste u procedurama navedenim u harmonizovanim standardima.

02. Ako građevinski proizvod iz stava 1. pripada porodici građevinskih proizvoda za koje je **važeći sistem za ocenu i verifikaciju stalnosti performansi sistem 1 + ili 1**, kao što je navedeno u Aneksu V, **specifičnu tehničku dokumentaciju mora da verifikuje imenovano telo za sertifikaciju proizvoda**, kao što je navedeno u Aneksu V.

6. DEKLARACIJA O PERFORMANSAMA I CE ZNAK

Kada se postigne usklađenost sa uslovima iz Aneksa ZA sa hEN-ovima, i kada imenovano telo sačini i izda FPC sertifikat, proizvođač ili njegov agent, osnovan u EEA, treba da pripremi i zadrži deklaraciju o performansama, koja daje pravo proizvođaču da postavi CE znak.

6.1 CE deklaracija o performansama

Deklaracija o performansama je ključni deo Uredbe o građevinskim proizvodima. Ona pruža informacije o performansama proizvoda. Svaki građevinski proizvod koji je obuhvaćen evropskim harmonizovanim standardom ili za koji je izdata Evropska tehnička ocena (ETA) mora da ima ovu deklaraciju i mora da nosi CE znak. To pomaže povećanju transparentnosti i poboljšanju funkcionisanja unutrašnjeg tržišta EU-a.

Ključni faktori koji omogućavaju proizvođaču da sprovede interno ocenjivanje usaglašenosti, posebno za proizvode pod AVCP-om 3 i 4, su:

- kompetencije odgovornog osoblja (znanje i tehničko iskustvo),
- oprema za testiranje i merenje (može da obuhvata opremu za testiranje ili podešavanja, uređaje za merenje),
- oprema i procedure za proizvodnju. Procedure treba da se bave aspektima kao što su inicijalno testiranje tipa, kontrola fabričke proizvodnje i sertifikacija (u skladu sa AVCP-om 1, 1+ i 2+) i završena verifikacija usaglašenosti proizvoda.

Deklaracija treba da sadrži sve informacije date u Delegiranoj uredbi(574/2014/EU) o modelu koji treba da se koristi za izradu deklaracije o performansama građevinskih proizvoda.

DEKLARACIJA O PERFORMANSAMA

Br

1. Jedinstvena identifikaciona šifra tipa proizvoda:

2. Predviđena upotreba/e:

3. Proizvođač:

4. Ovlašćeni zastupnik:

5. Sistem/i AVOP-a:

6a. Harmonizovani standard:

Notifikovano/a telo/a:

6b. Evropski dokument za ocenu:

Evropska tehnička ocena:

Telo za tehničku ocenu:

Imenovano telo/a:

7. Deklarisana/eperformansa/e

8. Odgovarajuća tehnička dokumentacija i/ili specifična tehnička dokumentacija:

Performanse proizvoda koje su navedene gore su usaglašene sa setom deklariranih performansi. Ova deklaracija o performansama se izdaje pod punom odgovornošću proizvođača koji je naveden gore, u skladu sa Uredbom (EJ) br. 305/2011..

Potpisano u ime i za račun proizvođača od strane:

[ime]

U [mesto] dana [datum]

[potpis]

Izuzeci od sastavljanja deklaracije o performansama – član 5⁶

Proizvođač može da se uzdrži od sastavljanja deklaracije o performansama kada se na tržište plasira proizvod koji je pokriven harmonizovanim standardom, gde:

- a. se građevinski proizvod **pojedinačno proizvodi ili izrađuje po meri u procesu koji nije serijska proizvodnja**, prema specifičnoj narudžbini, i ugrađuje se na jedno identifikovano gradilište od strane proizvođača koji je odgovoran za bezbedno uključivanje proizvoda u građevinske radove, u skladu sa važećim nacionalnim pravilima i na osnovu odgovornosti onih koji su odgovorni za bezbedno vršenje građevinskih radova predviđenih važećim nacionalnim pravilima;
- b. se građevinski proizvod **izrađuje na gradilištu** za uključivanje u odgovarajuće građevinske radove u skladu sa važećim nacionalnim pravilima i na odgovornost onih koji su odgovorni za bezbedno vršenje građevinskih radova predviđenih važećim nacionalnim pravilima; ili
- c. građevinski proizvod je proizveden **na tradicionalan način ili na način koji odgovara očuvanju nasleđa**, u neindustrijskom procesu, za potrebe adekvatnog renoviranja tokom građevinskih radova na objektima zvanično zaštićenim kao deo određenog okruženja ili zbog svojih posebnih arhitektonskih ili istorijskih zasluga, u skladu sa važećim nacionalnim propisima.

6.2 CE znak za građevinske proizvode

CE znak ukazuje na to da je građevinski proizvod usaglašen sa deklarisanim performansama i da je ocenjen u skladu sa harmonizovanim evropskim standardima ili je za njega izdata Evropska tehnička ocena.

Proizvođač ili njegov agent, koji je osnovan u EEA, odgovoran je za postavljanje CE znaka. Postavljanje simbola CE znaka podleže opštim principima utvrđenim u članu 30 Uredbe (EC) br. 765/2008 i mora da bude prikazana na proizvodu, ili kada to nije moguće, može biti na pratećoj etiketi, ambalaži ili na pratećim komercijalnim dokumentima, npr. na dostavnici.

Sledeće informacije treba da prate simbol CE znaka:

- identifikacioni broj sertifikacionog tela (samo za proizvode pod sistemom 2+, 1 i 1+);

- ime ili identifikaciona oznaka i registrovana adresa proizvođača,
- poslednje dve cifre godine u kojoj je znak postavljena;
- broj EC sertifikata o usaglašenosti iz FPC sertifikata (ako je relevantno);
- referenca na korišćeni hEN;
- opis generičkog imena proizvoda, materijala, dimenzija... i predviđenu upotrebu;
- informacije o relevantnim osnovnim karakteristikama navedenim u tabeli ZA.1:
- o deklarisanе vrednosti i gde je to relevantno, nivo ili klasu koji treba da se deklariraju za svaku karakteristiku (kao što je navedeno u napomenama u tabeli ZA.1;

- Kao alternativa, stavljaju se samo standardne oznake ili u kombinaciji sa deklariranim vrednostima, i
- znak NPD (nisu utvrđene performanse) za karakteristike tamo gde je to relevantno.

određenoj državi članici ili za predviđenu upotrebu proizvoda.

Konkretni prikazi CE znaka i primeri CE znaka predstavljeni su na kraju Aneksa ZA harmonizovanih standarda.

Opcija „nisu utvrđene performanse“ (NPD) ne može da se koristi tamo gde je karakteristika podložna graničnom nivou. U suprotnom, opcija NPD može da se koristi kada i ako karakteristika, za datu predviđenu upotrebu, ne podleže regulatornim zahtevima u

7 POSTUPAK OCENJIVANJA USAGLAŠENOSTI ZA NEHARMONIZOVANE PROIZVODE

Kao što se može videti u prethodnim poglavljima, CPR se razlikuje od novih zakonskih akata EU-a, jer samo usklađuje metode ocenjivanja za performanse građevinskih proizvoda bez postavljanja zahteva za te proizvode širom EU-a. Umesto toga, ova uredba propisuje harmonizovana pravila o tome kako da se izraze performanse u odnosu na njihove osnovne karakteristike, kao i pravila o CE znaku.

Ovaj zajednički tehnički jezik sastoji se od harmonizovanih tehničkih specifikacija:

- **harmonizovani standardi**, izrađeni od strane evropskih tela za standardizaciju (CEN-CENELEC) na osnovu zahteva za standardizaciju ("mandata") koje je izdala Komisija i
- Evropski dokumenti za ocenu (EADS), koji su **alternativa harmonizovanim standardima i primenjuju se na građevinske proizvode koji nisu obuhvaćeni ovim standardima.**

U praksi, ako proizvođač čiji **građevinski proizvod nije obuhvaćen harmonizovanim standardom želi da njegov proizvod bude označen CE znakom**, on mora da zahteva Evropsku tehničku ocenu (ETA) od tela za tehničku ocenu (TAB). CE znak omogućava proizvođaču da slobodno prodaje svoj proizvod u celom evropskom ekonomskom prostoru, kao i u Švajcarskoj i Turskoj.

Evropska tehnička ocena se zatim izdaje na osnovu harmonizovanih tehničkih specifikacija koje su uključene u **Evropski dokument za ocenu (EAD)**. Razvoj EAD-a se obično pokreće kada proizvođač zahteva evropsku tehničku ocenu (ETA) i kada ne postoje harmonizovani kriterijumi za ocenu performansi proizvoda.

Evropska organizacija za tehničku ocenu (EOTA) – Evropska asocijacija tehničkih tela za ocenu (TAB-ovi) za građevinske proizvode pod CPR-om – koordinira rad i usvaja Evropski dokument za ocenu. Evropska tehnička ocena omogućava proizvođaču

dotičnog građevinskog proizvoda da sačini deklaraciju o performansama (DOP) za ovaj proizvod. Ceo proces je takođe poznat kao „EOTA ruta“.

Komisija je objavila listu referenci konačnih evropskih dokumenata o ocenama u OJEU. Po potrebi, nakon konsultacija sa Stalnim komitetom za građevinarstvo, Komisija uzima postojeće evropske dokumente o ocenama kao osnovu za izdavanje mandata i liste referenci konačnih evropskih dokumenata o ocenama, koje su objavljene u *Službenom listu Evropske unije*. Komisija mora da objavi sva ažuriranja te liste.

NAPOMENA: Od trenutka stupanja na snagu CPR-a do kraja 2021. godine, EOTA je razvila 583 EADS-a na osnovu kojih su tehnička tela EOTA-e izdala 10519 evropskih tehničkih ocena (ETA).

7.1 Činjenice o ETA proceduri (ruti)

Evropska tehnička ocena (ETA) obezbeđuje nezavisnu proceduru u celoj Evropi za ocenu osnovnih karakteristika performansi neharmonizovanih građevinskih proizvoda.

ETA nudi proizvođačima **dobrovoljnu rutu do CE znaka**, kada proizvod nije ili nije u potpunosti pokriven harmonizovanim standardom (hEN) u skladu sa Uredbom o građevinskim proizvodima (EU) 305/2011.

ETA postupak je otvoren za proizvođače građevinskih proizvoda u svim oblastima proizvoda, bez obzira da li su i na koji način proizvodi nacionalno regulisani. Proizvođači mogu da podnesu zahtev za ETA-u bilo kom telu za tehničku ocenu (TAB) koje je za dotičnu oblast proizvoda određeno od strane države članice EU-a. TAB će zatim voditi proizvođača kroz proceduru kao odgovorni TAB (RTAB).

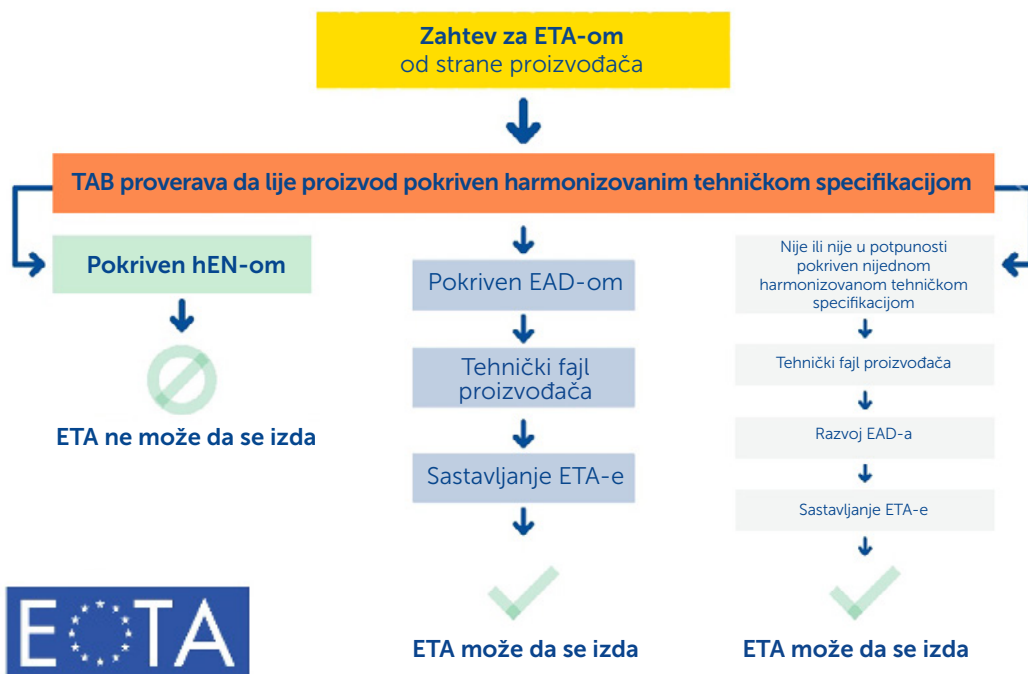
ETA je zasnovana na Evropskom dokumentu o oceni (EAD), koji je harmonizovana tehnička specifikacija koju je EOTA razvila kao osnovu za ETA-u. Ako pomenuti proizvod još uvek nije (u potpunosti) pokriven postojećim EAD-om, EOTA će razviti novi ili prilagoditi postojeći Evropski dokument za ocenu.

Proizvođači mogu da koriste dobrovoljnu ETA rutu da obeleže svoj proizvod CE znakom ako taj nije u potpunosti pokriven postojećim harmonizovanim standardom (hEN) ili čak u slučaju kada je izdat mandat za harmonizovani standard, što će onda biti moguće samo do početka perioda koegzistencije, koji određuje Komisija.

7.2 Postupak izdavanja Evropske tehničke ocene

Apliciranje za ETA-u je lako. Izabere se tehničko telo za ocenu (TAB) kao partner za izdavanje ETA-e. TAB zatim pokrene proces od 5 koraka (videti ispod).

Evropsku tehničku ocenu izdaje TAB, na zahtev proizvođača, na osnovu evropskog dokumenta za ocenu napravljenog u skladu sa procedurama utvrđenim u članu 21 i Aneksu II CPR-a. Jednostavan dijagram koji prikazuje proceduru za izdavanje ETA-e je prikazan na slici 5.

Slika 5: Postupak izdavanja ETA-e

Pet koraka procedure su sledeći:

01. Prijava

Proizvođač zahteva ETA-u od TAB-a koji je određen za odgovarajuću oblast proizvoda.

TAB daje proizvođaču obrazac zahteva za ETA-om u kojem treba navesti:

- njegove osnovne karakteristike i predviđenu upotrebu
 - Indikaciju da li građevinski proizvod nije ili nije u potpunosti pokriven harmonizovanim standardom ili EAD-om
 - izjavom da prijava nije ranije bila podneta drugom TAB-u.
- tip i opis građevinskog proizvoda

02. Ugovor o pružanju usluga

TAB proverava obrazac zahteva i podnosiocu zahteva daje opšte uslove poslovanja i ponudu. Obe strane **potpisuju ugovor o pružanju usluga**, uključujući i sporazum o poverljivosti i poslovnoj tajni. U slučajevima kada proizvod nije ili nije u potpunosti pokriven postojećim EAD-om, TAB će paralelno započeti razvoj EAD-a u okviru EOTA-e.

03. Tehnički fajl proizvođača (MTF)

Proizvođač dostavlja TAB-u sveobuhvatni **tehnički fajl građevinskog proizvoda** na ocenu. MTF je pokriven sporazumom o poverljivosti i poslovnoj tajni.

NAPOMENA: Posebno u slučaju inovacija i daljeg razvoja proizvoda, preporučujemo da razgovarate sa svojim TAB-om pre nego što uložite mnogo novca u testiranje (videti savete za testiranje u nastavku).

04. Program rada i ocenjivanja

Ako je potreban novi Evropski dokument za ocenu (EAD) ili je potrebno izmeniti postojeći, TAB i proizvođač određuju i dogovaraju se o **programu rada i ocene**. Ovaj program uzima u obzir karakteristike proizvoda za koje proizvođač želi da deklariše performanse i relevantne i dostupne harmonizovane tehničke specifikacije.

Evropski dokument o oceni mora da sastavlja i usvoji organizacija TAB-ova za bilo koji građevinski proizvod koji nije pokriven ili nije u potpunosti pokriven harmonizovanim standardom, za koji se performanse u odnosu na njegove osnovne karakteristike ne mogu u potpunosti oceniti prema postojećem harmonizovanom standardu, jer:

- a. proizvod ne spada u opseg bilo kog postojećeg harmonizovanog standarda;
- b. za najmanje jednu osnovnu karakteristiku tog proizvoda metod ocene predviđen u harmonizovanom standardu nije odgovarajući; ili
- c. harmonizovani standard ne predviđa nikakav metod ocenjivanja u odnosu na najmanje jednu osnovnu karakteristiku tog proizvoda.

Postupak za usvajanje Evropskog dokumenta o oceni od strane TAB-a poštuje principe za razvoj i usvajanje iz člana 21 CPR-a:

- a. budete transparentni prema proizvođaču;
- b. definišite odgovarajuće obavezne rokove kako biste izbegli neopravdano kašnjenje
- c. na odgovarajući način uzmite u obzir čuvanje poslovne tajne i poverljivosti;
- d. omogućite adekvatno učešće Evropske komisije;
- e. budete isplativi za proizvođača; i.
- f. obezbedite dovoljan nivo kolegijalnosti i koordinacije među TAB-ovima označenim za dotični proizvod.

TAB-ovi će, zajedno sa organizacijom TAB-oba, snositi pune troškove razvoja i usvajanja evropskih dokumenata o ocenama. EAD sadrži, barem:

- opšti opis građevinskog proizvoda i njegovu predviđenu upotrebu (poglavlje 1),
- listu osnovnih karakteristika koje su relevantne za predviđenu upotrebu, metode i kriterijume za ocenu performansi proizvoda (poglavlje 2),
- principe za implementaciju sistema za ocenu i verifikaciju stalnosti performansi (poglavlje 3).

Uobičajeni vremenski rok za razvoj EAD-a predviđen Uredbom o građevinskim

proizvodima je 9 meseci. Proizvođač dobija EAD bez dodatnih troškova. On je deo ETA procedure, gde je to potrebno. Troškove snosi EOTA i njene članice, a sufinansiraju se kroz bespovratna sredstva Evropske unije.

KORIST ZA SVE: Tokom postupka razvoja EAD-a, njegov sadržaj, pa čak i činjenica da se EAD razvija, podleže poverljivosti na zahtev proizvođača. Tek nakon što se izda prva ETA, EOTA počinje da čini EAD javno dostupnim.

Referencena EAD ima su objavljena na EOTA-inoj internet stranici kada se izda prva ETA. Na kraju, **referencu EAD-a objavljuje Evropska komisija u Službenom glasniku Evropske unije (OJEU)** i objavljuje se u NANDO bazi. Čim je EAD-ova referenca objavljena u OJEU-u, EOTA obezbeđuje kompletan tekst konačnih EAD-ova koji je besplatan za preuzimanje na njihovoj internet stranici.

ovima u odgovarajućoj oblasti proizvoda radi dobijanja povratnih informacija. Na osnovu ovih povratnih informacija, TAB izdaje ETA-u.

Evropska tehnička ocena mora da sadrži performanse koje će biti deklarisanе, po nivoima ili klasama, ili opisno, onih osnovnih karakteristika koje je proizvođač dogovorio sa TAB-om koji je primio zahtev za Evropsku tehničku ocenu za deklarisanu predviđenu upotrebu, i tehničke detalje neophodne za implementaciju sistema ocene i verifikacije stalnosti performansi.

ETA je osnova za deklaraciju o performansama (DOP) koju je proizvođač dužan da sačini u skladu sa Uredbom o građevinskim proizvodima (CPR) (da popuni podatke o EAD-u, ETA-i i TAB-u pod tačkom 6.b DOP-a) pre postavljanja CE oznake na svoj proizvod.

05. Izdavanje ETA-e

Kada rezultati testa sprovedenog na osnovu EAD-a postanu dostupni, TAB pravi nacrt ETA-e koji će biti podeljen sa podnosiocem zahteva, kao i sa drugim označenim TAB-

7.3 Zahtevi za tela za tehničku ocenu (TAB-ove)

TAB vrši ocenjivanje i izdaje Evropsku tehničku ocenu u oblasti proizvoda za koju je određen. TAB mora da zadovolji zahteve navedene u tabeli 2 Aneksa IV u okviru procesa njegovog imenovanja.

Kompetencija	Opis kompetencije	Zahtev
1. Analiziranje rizika	Potrebno je identifikovati moguće rizike i koristi za korišćenje inovativnih građevinskih proizvoda u odsustvu utvrđenih/konsolidovanih tehničkih informacija o njihovim performansama kada se ugrađuju u građevinske objekte.	TAB se ustanovljava u skladu sa nacionalnim zakonom i u pitanju je pravno lice. On je nezavisan od zainteresovanih strana i od bilo kog posebnog interesa. Pored toga, TAB mora da ima osoblje:
2. Postavljanje tehničkih kriterijuma	Potrebno je transformisati rezultate analize rizika u tehničke kriterijume za procenu ponašanja i performansi građevinskih proizvoda u vezi sa ispunjavanjem važećih nacionalnih zahteva; potrebno je obezbediti tehničke informacije potrebne onima koji učestvuju u procesu gradnje kao potencijalni korisnici građevinskih proizvoda (proizvođači, projektanti, izvođači, instalateri).	(a) koje je objektivno i dobro tehnički rasuđuje; (b) koje detaljno poznaje regulatorne propise i druge zahteve na snazi u državama članicama u kojima je imenovano, u vezi sa oblastima proizvoda za koje je imenovano; (c) koje ima opšte razumevanje građevinske prakse i detaljno tehničko znanje u vezi sa oblastima proizvoda za koje je imenovano; (d) koje ima detaljno poznavanje specifičnih rizika i tehničkih aspekata procesa gradnje; (e) koje detaljno poznaje postojeće harmonizovane standarde i metode ispitivanja u oblastima proizvoda za koje je imenovano; (f) koje poseduje odgovarajuće lingvističke veštine.
3. Postavljanje metoda ocenjivanja	Potrebno je osmisliti i validirati odgovarajuće metode (testova ili izračunavanja) za ocenu performansi za osnovne karakteristike građevinskih proizvoda, uzimajući u obzir trenutno stanje artikla.	Naknada za osoblje TAB-a ne zavisi od broja izvršenih ocena ili rezultata takvih ocena.
4. Utvrđivanje specifične kontrole fabričke proizvodnje	Odnosi se na razumevanje i procenu proizvodnog procesa određenog proizvoda, kako bi se utvrdile odgovarajuće mere kojima se obezbeđuje konzistentnost proizvoda kroz dati proces proizvodnje.	TAB mora da ima osoblje sa odgovarajućim znanjem o odnosu između proizvodnih procesa i karakteristika proizvoda vezanih za kontrolu fabričke proizvodnje.
5. Ocenjivanje proizvoda	Ocena performansi za osnovne karakteristike građevinskih proizvoda na osnovu harmonizovanih metoda u odnosu na harmonizovane kriterijume.	Pored zahteva navedenih u tačkama 1, 2 i 3, TAB mora da ima pristup potrebnim sredstvima i opremi za ocenu performansi za osnovne karakteristike građevinskih proizvoda u oblastima proizvoda za koje je imenovan.
6. Opšte upravljanje	Potrebno je obezbediti konzistentnost, pouzdanost, objektivnost i sledljivost kroz konstantnu primenu odgovarajućih metoda upravljanja.	TAB mora da ima: (a) dokazanu istoriju dobrog administrativnog ponašanja; (b) politiku i procedure za obezbeđivanje poverljivosti osetljivih informacija unutar TAB-a i svih njegovih partnera; (c) sistem za kontrolu dokumenata koji obezbeđuje registraciju, sledljivost, održavanje i arhiviranje svih dokumenata; (d) mehanizam za internu reviziju i reviziju menadžmenta radi obezbeđivanja redovnog praćenja usaglašenosti sa odgovarajućim metodama upravljanja; (e) postupak za objektivno postupanje sa žalbama i pritužbama.

Tabela 2: Zahtevi za TAB-ove (Aneks IV CPR-a)

TAB treba da javno stavi na raspolaganje svoju organizacionu shemu i imena članova svojih unutrašnjih organa za odlučivanje.

Kada TAB više ne ispunjava zahteve, država članica opoziva taj TAB za odgovarajuću oblast proizvoda i o tome obaveštava Komisiju i druge države članice.

8 PRISTUPANJE UNUTRAŠNJEM TRŽIŠTU EVROPSKE UNIJE

Cilj unutrašnjeg tržišta EU je da postoji oblast bez unutrašnjih granica ili regulatornih prepreka u kojoj je obezbeđeno slobodno kretanje robe, lica, usluga i kapitala u skladu sa odredbama Sporazuma. Zemlje kandidati i potencijalni kandidati u CEFTA regionu takođe nastoje da usklade svoje zakonodavstvo sa *pravnim tekovinama EU-a* kao jednim od uslova za njihovo buduće članstvo u EU-u.

8.1 Slobodno kretanje robe

Slobodno kretanje robe obezbeđeno je **eliminacijom carinskih dažbina** i kvantitativnih ograničenja i zabranom mera koje imaju ekvivalentni efekat. **Načela uzajamnog priznavanja**, eliminacije fizičkih i tehničkih barijera i unapređenja standardizacije su dodata, kako bi se kompletiralo unutrašnje tržište. Usvajanje novog zakonodavnog okvira 2008. ojačalo je slobodno kretanje robe, sistem tržišnog nadzora EU-a i CE znak. **Pravni osnov** je član 26 i članovi 28 - 37 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (TFEU).

Pravo na slobodno kretanje robe poreklom iz zemalja članica EU -a i robe iz trećih zemalja koje su u slobodnom prometu u državama članicama, jedan je od osnovnih principa Ugovora (član 28 TFEU-a). Prvobitno je slobodno kretanje robe smatrano delom

carinske unije između država članica, koja je uključivala ukidanje carina, kvantitativnih ograničenja u trgovini i ekvivalentnih mera i uspostavljanje zajedničke spoljne tarife za Uniju. Kasnije je naglasak stavljen na eliminisanje svih preostalih prepreka slobodnom kretanju robe, u cilju **stvaranja unutrašnjeg tržišta**.

Usvajanje harmonizovanih zakona omogućilo je **uklanjanje prepreka** (na primer, tako što su odredbe iz nacionalnih propisa postale neprimenljive) i **uspostavljanjem zajedničkih pravila** koja imaju za cilj da se garantuje slobodan promet robe i proizvoda.

8.2 Uzajamno priznavanje

Ovaj princip proizlazi iz članova 34-36 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije i dalje je definisan u **Uredbi (EU) 2019/515**⁷ o uzajamnom priznavanju sve robe koja se zakonito prodaje u drugoj državi članici⁸. Cilj Uredbe 2019/515 je da ojača funkcionisanje unutrašnjeg tržišta EU poboljšanjem primene principa uzajamnog priznavanja i uklanjanjem neopravdanih barijera u trgovini. Ona definiše prava i obaveze nadležnih organa i

proizvođača u vezi sa principom uzajamnog priznavanja prilikom prodaje.

- Neharmonizovana roba koja je usaglašena sa relevantnim pravilima koja su na snazi ili nije predmet bilo kakvih takvih pravila u toj državi članici i
- dostupna je krajnjim korisnicima u toj državi članici.

Pošto svi građevinski proizvodi mogu da nose CE znak u skladu sa CPR-om, važan faktor u

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/515/oj>

⁸ Uredba 2019/515 se primenjuje od 19. aprila 2020. i zamenjuje Uredbu (EC), br. 764/2008.

utvrđivanju da li građevinski proizvod spada u domen principa uzajamnog priznavanja je prisustvo ili odsustvo CE znaka. Samo oni proizvodi na koje CE znak nije apliciran spadaju u opseg ovog principa i njegove proceduralne posledice. Građevinski proizvodi sa CE znakom treba da se obrađuju u skladu sa odredbama CPR-a.

Zemlje EU moraju da se informišu o svojim pravilima i propisima za građevinske proizvode preko [nacionalnih kontakt tačaka za proizvode](#)⁹.

8.3 Kontakt tačke za građevinske proizvode - član 10

Mala i srednja preduzeća mogu da dobiju pouzdane i konkretne informacije o zakonu koji je na snazi na kontakt tačkama za proizvode, uključujući kontakt tačku za građevinske proizvode, uspostavljenu u svakoj državi članici. Uloga kontakt tačaka za proizvode je pružanje informacija o svim propisima u vezi sa proizvodom, uključujući i nacionalna tehnička pravila obuhvaćena uzajamnim priznavanjem i odredbe na toj teritoriji usmerene na ispunjavanje osnovnih zahteva za građevinu koji se primenjuju za predviđenu upotrebu svakog građevinskog

proizvoda. Mora da se obezbedi da kontakt tačke za proizvode pružaju svoje usluge u skladu sa Uredbom (EU) 2018/1724 i [Uredbom \(EU\) 2019/515](#).

Kontakt tačke za građevinske proizvode takođe treba da pruže informacije o pravilima koja se odnose na ugradnju, montažu ili instalaciju određene vrste građevinskog proizvoda.

Kontakt tačke za građevinske proizvode moraju da obavljaju svoje funkcije na način koji sprečava sukobe interesa, posebno u pogledu procedura za dobijanje CE znaka.

8.4 Smernice za primenu Uredbe (EU) 2019/515

Princip uzajamnog priznavanja i procedura za neharmonizovane proizvode je naveden u evropskim [smernicama za primenu Uredbe \(EU\) 2019/515 o uzajamnom priznavanju robe koja se zakonito prodaje u drugoj državi članici \(i ukidanju Uredbe \(EC\) br. 764/2008\)](#).

Prvi kriterijum je da ta roba ili roba te vrste mora da bude usaglašena sa relevantnim pravilima koja važe u državi članici EU koja je zemlja porekla ili da uopšte ne podleže nikakvim sličnim pravilima u toj zemlji.

Kada postoje nacionalna tehnička pravila u državi članici EU koja je zemlja porekla, informacije o karakteristikama robe i referenca na nacionalne zakone u nekim slučajevima

mogu biti dovoljni da pokažu usaglašenost. U drugim slučajevima, odluka o prethodnom ovlašćenju može biti neophodna.

Drugi kriterijum koncepta zakonitog plasiranja robe na tržište je da je roba stavljena na raspolaganje krajnjim korisnicima u toj državi članici EU.

Upotreba instrumenata trgovinske odbrane u EU zasnovana je na pravilima Svetske trgovinske organizacije. EU koristi ove instrumente i primenjuje niz dodatnih uslova na već postojeća pravila Svetske trgovinske organizacije, kako bi se osigurala njihova upotreba.

9 TRŽIŠNI NADZOR I OPASNI PROIZVODI

Institucije za nadzor tržišta su operativne u svim CEFTA članicama od usvajanja Uredbe 765/2008/EC u njihovim lokalnim strukturama i aktivnostima nadzora tržišta, a još više sa primenom Uredbe (EU), br. 2019/1020.

Nadzor tržišta je od ključnog značaja za nesmetano funkcionisanje **jedinstvenog tržišta** i može biti proaktivan ili reaktivan. Na oba načina pomaže u zaštiti:

- potrošača, krajnjih korisnika i radnika protiv nebezbednih proizvoda i opšte neusaglašenosti i
- nelojalne konkurencije onih koji ne poštuju pravila.

Zakon o tržišnom nadzoru Evropske unije¹⁰ propisuje

- jasna i jednoobrazna pravila koja se primenjuju na proizvode koji nisu prehrambeni i privredne subjekte,
- zahteve (infrastruktura, organizacija, zakonska ovlašćenja itd.) da bi se osiguralo da tržišni nadzor može da se nosi sa sprovođenjem zakonodavstva EU,
- pojednostavljene procedure tržišnog nadzora za kontrolu proizvoda unutar EU i na njenim granicama (kontrole uvoza),
- alate za koordinaciju aktivnosti nacionalnih nadzornih tela širom EU (npr. forumi za diskusije, IT baze podataka i zajedničke kampanje za nadzor tržišta).

Sistemi izveštavanja za opremu koja nije usaglašena i opremu koja predstavlja ozbiljan rizik postoje u većini CEFTA članica, međutim, oni možda nisu u potpunosti u

skladu sa sličnim sistemima u EU - ICSMS¹¹ i Safety Gate (nekada RAPEX, cf. odeljak 10,1/10,2). Jedan od razloga može biti i činjenica da zemlje koje nisu članice EU ne mogu u potpunosti da koriste informacione sisteme EU. Jedna CEFTA članica razvija QMS za nadzor tržišta i prijavila je tekuće usklađivanje svog zakonodavstva sa Uredbom (EU), br. 2019/1020.

Cilj **Uredbe (EU), br. 2019/1020 o tržišnom nadzoru i usaglašenosti proizvoda**¹² je:

- da se poboljša način funkcionisanja principa slobodnog kretanja robe jačanjem tržišnog nadzora* nad proizvodima koji su obuhvaćeni harmonizovanim zakonima EU. To mora da obezbedi visok nivo zaštite zdravlja i bezbednosti uopšte, kao i na radnom mestu, i da zaštiti potrošače, životnu sredinu, javnu bezbednost i druge javne interese,
- utvrđivanje pravila i procedura za privredne subjekte <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/market-surveillance-and-compliance-of-products.html> i uspostavljanje sistema za njihovu saradnju sa nadzornim organima,
- da se uspostave kontrole proizvoda uvezenih u EU.

Ona briše i zamenjuje članove 15 do 29 Uredbe (EC) **br.765/2008** (videti sažetak o **akreditaciji i tržišnom nadzoru**) i menja Direktivu o mašinama i Uredbu (EU) br. 305/2011 o građevinskim proizvodima.

¹⁰ https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/goods/building-blocks/market-surveillance_en

¹¹ ICSMS (informaciono-komunikacioni sistem za nadzor tržišta) je sveobuhvatna komunikaciona platforma za nadzor tržišta proizvoda koji nisu prehrambeni i za uzajamno priznavanje robe.

¹² <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/1020/oj>

9.1 Brza razmena informacija o opasnim proizvodima (Safety Gate, nekadašnja RAPEX baza podataka)

RAPEX je prvi sistem za brzo upozoravanje Evropske unije, koji je dizajniran da identifikuje nebezbedne proizvode namenjene krajnjim potrošačima i time unapredi zaštitu potrošača, koji omogućava brzu razmenu informacija između država članica EU-a i Evropske komisije, sa fokusom na mere koje su preduzete da se spreči ili ograniči plasiranje na tržište ili upotreba proizvoda koji predstavljaju ozbiljan rizik za potrošače.

Sistem brze razmene omogućava brzo širenje informacija u vezi sa opozivom proizvoda, repatrijacijom i drugim merama bezbednosti, koje mogu pokrenuti nacionalni organi ili dobrovoljno proizvođači i distributeri rizičnih proizvoda i obezbeđuje da relevantne strane ostanu informisane o nebezbednim proizvodima i preduzmu neophodne mere predostrožnosti.

Ukratko, RAPEX igra ključnu ulogu u održavanju bezbednosti potrošača tako što brzo rešava

rizike vezane za različite proizvode na tržištu EU-a. Na kraju 2024. godine, internet stranica Safety Gate će zameniti RAPEX, kako bi se poboljšala efikasnost i razumevanje potrošača. Nova platforma Safety Gate nastavlja misiju RAPEX-a, pružajući aktuelne informacije o nebezbednim proizvodima namenjenim krajnjim potrošačima. Obuhvata proizvode koji su obuhvaćeni Uredbom (EU), br. 2019/1020 (akreditacija i tržišni nadzor proizvoda koji nisu prehrambeni).

- Safety Gate omogućava **31 zemlji učesnici** (EU, Norveška, Island i Lihtenštajn) i Evropskoj komisiji da razmenjuju informacije o proizvodima koji predstavljaju rizik po zdravlje i bezbednost potrošača ili ekološke rizike.
- Takođe navodi mere koje ove zemlje preduzimaju kako bi ublažile te rizike.

9.1.1. Projekat SEED+

U CEFTA članicama neke aktivnosti nadzora tržišta usklađuju se sa novim zakonodavnim okvirom EU, posebno za proizvode visokog rizika ili neusaglašene proizvode, uključujući upotrebu zajedničke baze podataka za nedovoljne performanse, neusaglašene i opasne proizvode. Jedna od njih je **SEED+ baza podataka**, modelirana na modelu Safety Gate-a i ustanovljena za nebezbedne/

neusaglašene proizvode otkrivene na CEFTA tržištu. Od decembra 2023. godine, baza podataka je potpuno operativna i služi kao zajednička baza podataka koja omogućava redovnu i sistematsku razmenu podataka za nebezbedne proizvode u regionu, i pomaže tržišnim nadzornim organima, proizvođačima i TOU.

10 DODATNE SMERNICE ZA KORIŠĆENJE NOVOG CPR-A

Predstojeća revizija teži da uključi elemente održivosti koji su uključeni u Zeleni dogovor 2019. godine, a dalje su razrađeni u akcionom planu za cirkularnu ekonomiju usvojenom 2020. godine. Program rada Komisije za 2021. godinu prvobitno je predviđao reviziju CPR-a za treći kvartal te godine, ali je kasnije odložena za kraj marta 2023. godine.

Evropska komisija je 30. marta 2022. godine podnela predlog za reviziju CPR-a.¹³ O tome se razgovaralo u Evropskom parlamentu i Savetu. Evropski parlament je 10. aprila 2024. godine dao zeleno svetlo za Uredbu o građevinskim proizvodima, koja ima za cilj povećanje digitalizacije, harmonizacije i održivosti u građevinskom sektoru. Sada će Savet morati da za novi propis da svoje konačno formalno odobrenje. Nakon toga, tekst će biti objavljen u Službenom glasniku i stupiće na snagu.

Predlog Komisije za **novi CPR**¹⁴ obuhvata sledeće glavne promene u odnosu na trenutni CPR:

- Opseg je obnovljen, ponovo iskorišćeni i 3D štampani građevinski proizvodi (u skladu sa definicijom građevinskog proizvoda) i montažne porodične kuće su uključeni kao porodice proizvoda,
- u slučajevima kada sistem standardizacije ne definiše uslove, komisija bi mogla da usvoji tehničke specifikacije i da postavi zahteve za proizvode (član 5),
- utvrđuju se novi ekološki, funkcionalni i bezbednosni zahtevi za građevinske proizvode i građevinske radove (u Aneksu I – osnovni zahtevi za građevinske radove, Aneks II, Aneks III – zahtevi za proizvod i u Aneksu IX u dodatnom AVCP sistemu 3+ : Kontrola imenovanog tela ocene ekološke održivosti),
- ustanovljava se „harmonizovana zona“ (za razliku od oblasti koje su pod nadležnošću država članica) i mehanizam za rešavanje „imperativnih regulatornih potreba“ država članica koje se odnose na zdravlje,

bezbednost ili zaštitu životne sredine, uključujući klimu (član 11),

- stvara se nova obaveza za proizvođače (član 20, 21, 22), naročito kada je reč o obezbeđivanju deklaracije o performansama (koja se odnosi na usklađenost sa zahtevima proizvoda) i uvodi mogućnost davanja informacija putem elektronskih sredstava (član 16),
- stvara se specifičnija obaveza za sve ostale privredne subjekte (ovlašćene predstavnike, uvoznike i distributere) i saradnju između njih (poglavlje III),
- definiše se lista opštih zahteva za održivost koje treba dodatno definisati u aktima Komisije/harmonizovanim standardima (Aneks X),
- uvode se odredbe o pojednostavljivanju i izuzeću za mikro preduzeća (Aneks VII) i izuzeci od sastavljanja DOP-a (član 14),
- ojačavaju se izvršna ovlašćenja organa za nadzor tržišta (poglavlje VIII),
- osnažuju se kontakt tačke za građevinske proizvode, kako bi se pružila veća podrška privrednim subjektima (član 72),
- uspostavlja se novi sistem Komisije koji omogućava svakom fizičkom ili pravnom licu da deli pritužbe ili izveštaje u vezi sa mogućim kršenjem Uredbe (član 63 i 71), i na kraju, ali ne i najmanje važno,
- uredba je usklađena sa predloženim propisima o zahtevima ekološkog dizajna za održive proizvode u pogledu klimatske i ekološke održivosti i o pasošu digitalnih proizvoda (videti poglavlje X i član 75 i 76).

Pre primene pravila novog CPR-a, preporučuje se provera tabele korelacija.

¹³ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/com/2022/0144/COM_COM\(2022\)0144_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/com/2022/0144/COM_COM(2022)0144_EN.pdf)

¹⁴ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0188_EN.html#title2

BIBLIOGRAFIJA

Uredba o građevinskim proizvodima

[Regulation - 305/2011 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Delegirana uredba Komisije (EU) br. 568/2014 o oceni i verifikaciji stalnosti performansi građevinskih proizvoda

[Delegated regulation - 568/2014 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Delegirana uredba Komisije (EU) br. 574/2014 o modelu koji treba da se koristi za izradu deklaracije o performansama građevinskih proizvoda

[Delegated regulation - 574/2014 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Lista harmonizovanih standarda u skladu sa Uredbom o građevinskim proizvodima

[CPR hEN list](#)

Lista često postavljanih pitanja o CPR-u

[CPR FAQs](#)

Vodič za akreditaciju u svrhe imenovanja 2-17: M 2020

[ea-2-17-m.pdf \(european-accreditation.org\)](#)

[Summaries of EU legislation - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

SAŽETAK O [Accreditation and market surveillance](#)

[Accreditation of conformity assessment bodies in the European Union \(europa.eu\)](#)

Baza podataka NANDO

[EUROPA - European Commission - Growth - Regulatory policy - NANDO](#)

CEFTA INFO CENTAR

<https://cefta.int/trade-info-center/>

CEFTA TRGOVAČKI PORTAL

<https://transparency.cefta.int/TradePortal>

BILATERALNI SPORAZUMI

<https://transparency.cefta.int/SPSSideTables/InternationalAgreements>

EOTA

<https://www.eota.eu/about-us>

ETAs

<https://www.eota.eu/what-is-an-eta>

EAD

<https://www.eota.eu/what-ead>

Published by:

Deutsche Gesellschaft für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Registered offices:

Bonn and Eschborn, Germany

Project:

Open Regional Fund for Southeast Europe -
Foreign Trade

Giz Office Sarajevo

Zmaja od Bosne 7- 7a, Importantne Centar 3/IV

Contact:

T +387 33 957 500 F +387 33 957 501

GIZ-BosnienHerzegovina@giz.de

www.giz.de/bosnia-herzegovina

Design/Layout: BORAM

Photo credits @GIZ, @Shutterstock

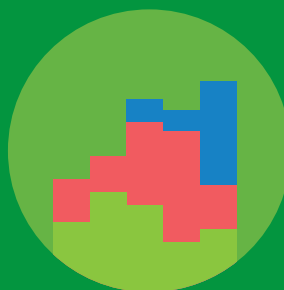
The programme is co-funded by the European
Union and the German Federal Ministry for
Economic Cooperation and Development
(BMZ).

GIZ is responsible for the content of this
publication.

As at: 2023, Sarajevo

Smernice za građevinske proizvode

Smernice za implementaciju Uredbe EU
o građevinskim proizvodima (2011/305/EU)

This publication was produced with the financial support of the European Union and the German Federal Ministry for Economic Cooperation and Development (BMZ). Its contents are the sole responsibility of GIZ and do not necessarily reflect the views of the EU or the Federal Ministry for Economic Cooperation and Development (BMZ).

Co-funded by
the European Union

german
cooperation
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Implemented by

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH